

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะทำให้ทราบถึงศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 12 แห่ง ตามกรอบแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีดัชนีชี้วัด 5 ดัชนี ประกอบด้วย ดัชนีชี้วัดด้านความพอประมาณ ดัชนีชี้วัดด้านความมีเหตุผล ดัชนีชี้วัดด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ดัชนีชี้วัดด้านคุณธรรมและ ดัชนีชี้วัดด้านความรู้ มีตัวชี้วัดรวม 40 ตัวชี้วัด จากปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิก และด้านการเรียนรู้และการพัฒนากรรมการ

ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชน โดยนำเสนอใน 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านการจัดการสมาชิกและด้านการเรียนรู้และพัฒนา กรรมการ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวมเป็นอันดับแรกแล้วจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ ตามหลัก 3 ห่วง และ 2 เงื่อนไข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

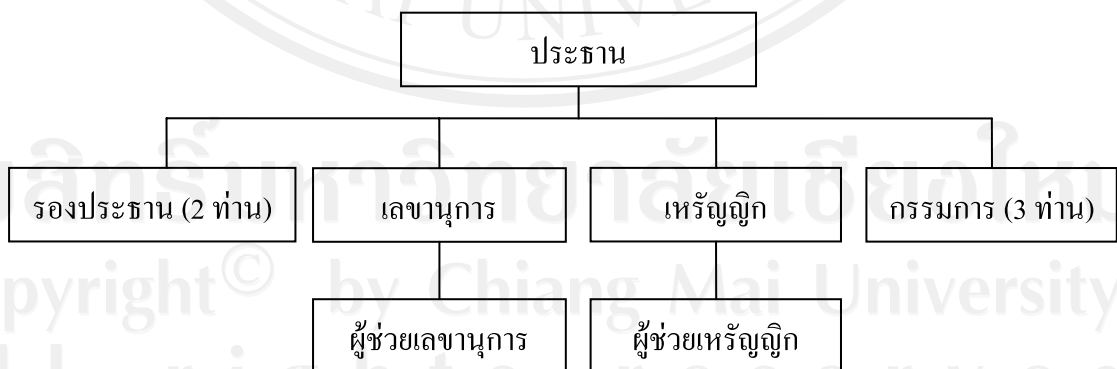
ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปขององค์กรการเงินชุมชนประเภทกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ ธนาคารหมู่บ้านและสถาบันการเงินชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา ทั้ง 12 แห่ง สรุปและนำเสนอผลการศึกษาเป็นรายกลุ่ม โดยนำเสนอใน 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านกระบวนการ ภายใน ด้านการเงิน ด้านการจัดการสมาชิกและด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ ได้ดังนี้

4.1.1 กลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ (กลุ่มสัจจะฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนในชุมชนและให้สมาชิกมีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้าน โครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการ และสมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 10 ท่าน ดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ เจริญฤติก ผู้ช่วยเจริญฤติก และกรรมการ (รูปที่ 4.1) ทั้งนี้ บุคลากรแต่ละตำแหน่งสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้ เมื่อบุคคลใดติดภารกิจ

รูปที่ 4.1 โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว

การเป็นสมาชิกกลุ่มสังฆะฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 1 เรื่อง คือ สวัสดิการเสียชีวิต โดยจะได้รับเงินช่วยเหลือค่าทำศพ จำนวน 2,000 บาท

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 14 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

กลุ่มสังฆะฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการทำงานด้านบัญชีและการศึกษาดูงาน ณ องค์การการเงินชุมชนต่างๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

กลุ่มสังฆะฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับครอบครัว กิจกรรมรณรงค์ ด้านสุขภาพ สารเสพติด กิจกรรมเพื่อผู้พิการหรือ ผู้ด้อยโอกาส และการสนับสนุนเงินบำรุงโรงเรียน ปีละ 3,000 บาท

จัดให้มีกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมชมรมศาสนาวันอาทิตย์ (สนับสนุนงบประมาณสำหรับทำกิจกรรม ปีละ 3,000 บาท) การสนับสนุนการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริม และปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จัดให้มีกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 กิจกรรม เช่น กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน และกิจกรรมพัฒนาชุมชนตาม โอกาสต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่น (สนับสนุนงบประมาณสำหรับทำกิจกรรม ครั้งละไม่เกิน 2,000 บาท)

2) **ด้านการเงิน**

ปัจจุบัน กลุ่มสังฆะฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 100,000 บาท ทั้งนี้ จะไม่ถือเงินสดในมือ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องถือเงินไว้สำหรับเป็นเงินหมุนเวียนภายในองค์กร และปัจจุบัน ให้สมาชิกกู้ยืมจำนวน 16 ราย เป็นจำนวน 100,000 บาท

จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของ กลุ่มสังฆะฯ พบว่า กลุ่มสังฆะฯ มีรายรับต่อเดือน 100,000 บาท มีรายจ่ายทั้งหมด 20,835 บาทต่อเดือน ส่วนในด้านการลงทุนนั้น กลุ่มสังฆะฯ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนใดๆ

เนื่องจากคณะกรรมการได้ร่วมระดมความคิดเห็นและลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าหากจะลงทุนใดๆ จะต้องมีความพร้อมสำหรับการบริหารจัดการ แต่เนื่องด้วยคณะกรรมการแต่ละท่านต่างมีภารกิจ และหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ในการลงทุน ยังต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากความสามารถของคณะกรรมการ คือ ความพอเพียงของเงินทุน ความมั่นคงหรือความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ลงทุน ซึ่งต้องศึกษาอีกมาก และมีผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิก ดังนั้น การลงทุนจึงเป็นเรื่องที่มีความเสี่ยงต่อเงินของสมาชิก ไม่สมควรดำเนินการในเวลานี้ และควรบริหารจัดการกลุ่มให้เติบโตแบบค่อยเป็นค่อยไปแต่มั่นคงก่อน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ตีความเงินให้กู้ยืมเป็นเงินลงทุน

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืมโดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี ทำให้ในปีที่ 2552 กลุ่มสัจจะฯ มีผลกำไรสุทธิ 250,020 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

ในที่นี้ การจัดการสมาชิก ประกอบด้วย การจัดการด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ การปฏิบัติตามระเบียบการออมและการกู้ และการกำกับติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการนั้น เมื่อกลุ่มสัจจะฯ มีการจัดประชุมต่างๆ จะมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมประมาณร้อยละ 50 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เนื่องจากสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวต่างเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะฯ ดังนั้น จึงเข้าร่วมประชุมในลักษณะของการส่งตัวแทนเข้าร่วม ทุกครั้งที่สมาชิกมาเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

สำหรับการปฏิบัติตามระเบียบทั้งด้านการออมและการกู้ของสมาชิกนั้น พบว่าด้านการออมเงิน มีสมาชิกประมาณ ร้อยละ 3 ของสมาชิกทั้งหมด เคยขาดส่งเงินออม หรือส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนด ซึ่งมีผลต่อการพิจารณาเงินกู้แก่สมาชิกรายนั้นๆ ส่วนการกู้เงินก็มีสมาชิกเคยผิดนัดชำระ หรือชำระล่าช้ากว่ากำหนด ประมาณร้อยละ 3 ของสมาชิกทั้งหมดเช่นกัน มาตรการที่กลุ่มสัจจะฯ ใช้ในการแก้ไขปัญหาคือ การเรียกชำระเบี้ยปรับเป็นเงิน 100 บาท และหากยังไม่ชำระค่าเบี้ยปรับจะนัดหมายเข้ามาพบและแจ้งให้ชำระเบี้ยทั้งหมดภายใน 1 ปี แต่ในระหว่างที่ยังไม่ชำระจะยึดเงินออมซึ่งสมาชิกใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงินไว้

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

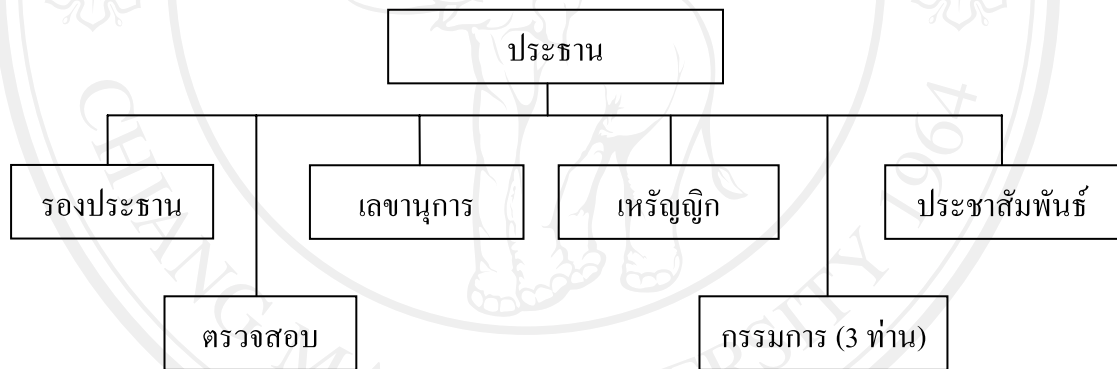
กลุ่มสัจจะฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการทำงานด้านบัญชี และการศึกษาดูงาน ณ องค์กรการเงินชุมชนต่างๆ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

4.1.2 กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

1) ด้านแผนบริหารจัดการองค์กร

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี (กลุ่มฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการและสมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มฯ ปัจจุบันมีคณะกรรมการบริหาร ตำแหน่งประธาน รองประธาน เกร็ดญิก เลขานุการ ฝ่ายตรวจสอบ ประชาสัมพันธ์ และกรรมการ (รูปที่ 4.2) รวมทั้งหมด 9 คน

รูปที่ 4.2 โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองบอน

การเป็นสมาชิกกลุ่มฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- สวัสดิการด้านอื่นๆ ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 5 กิจกรรม ดังนี้

ก. สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ

กลุ่มฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านบัญชี และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. สวัสดิการเพื่อสังคม

กลุ่มฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน จำนวน 3,000 บาทต่อปี

กลุ่มฯ สนับสนุนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 40 ของกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดชุมชนและกิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ แต่ไม่มีการสนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรม

2) การบริหารการเงิน

ปัจจุบัน กลุ่มฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 1,871,993.59 บาท แบ่งเป็นเงินสดในมือ (ถือเงินไว้สำหรับกิจกรรมสาธารณประโยชน์) จำนวน 50,000 บาท เงินฝากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์จำนวน 891,993.59 บาท และเงินกู้ยืม ซึ่งได้อนุมัติเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก 29 ราย เป็นจำนวน 930,000 บาท

จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของกลุ่มฯ พบว่า กลุ่มฯ มีรายรับประมาณ 40,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายทั้งหมด 1,115 บาทต่อเดือน แต่เมื่อพิจารณาด้านการลงทุน พบว่า กลุ่มฯ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในลักษณะของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือมูลค่าที่เป็นตัวเงิน แต่นำเงินไปลงทุนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ คือ การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน จำนวน 3,000 บาทต่อปี ดังนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นการลงทุน แต่เป็นการจัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคม และผู้ศึกษาจึงได้ตีความให้เงินกู้ยืมเป็นเงินลงทุน

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืมโดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี ทำให้ในปี 2552 กลุ่มฯ มีผลกำไรสุทธิ 66,900 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

กลุ่มฯ ได้กำหนดเงื่อนไข เกณฑ์เข้าร่วมประชุมไว้กำกับการปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกกลุ่มฯ คือ เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และองค์ประชุม ต้องมีสมาชิกเข้าร่วมมากกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด หรือ 2 ใน 3 หรือคิดเป็นร้อยละ 66.67 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด แต่โดยปกติแล้วจะมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

สำหรับการปฏิบัติตามระเบียบทั้งด้านการออมและการกู้ยืมของสมาชิกนั้น พบว่าทั้งในด้านการออมเงินและการกู้ยืม จะมีสมาชิกประมาณร้อยละ 5 ของสมาชิกทั้งหมด ที่เคยขาดส่ง

เงินหรือส่งเงินล่าช้ากว่ากำหนด แต่คณะกรรมการสามารถติดตามและกำกับการส่งเงินออมหรือการชำระเงินกู้ของสมาชิกได้

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

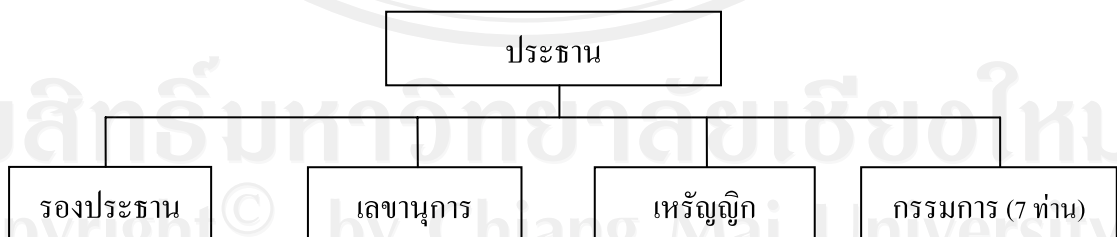
กลุ่มฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านบัญชี และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.1.3 กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว หมู่ที่ 2 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว หมู่ที่ 2 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนทั้งในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และเพื่อการใช้สอยที่จำเป็นของสมาชิกในชุมชน และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กองทุนฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการและสมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการ (รูปที่ 4.3) ประกอบด้วย คณะกรรมการ จำนวน 11 คน ดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เภรัญญิก เลขานุการ และกรรมการ

รูปที่ 4.3 โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว

การเป็นสมาชิกกองทุนฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 1 เรื่อง คือ สวัสดิการเสียชีวิต โดยให้เงินช่วยเหลือแก่ครอบครัว จำนวน 1,000 บาท และพวงหรีด 1 พวง

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 10 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

กองทุนฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การอบรมด้านบัญชี และการอบรมด้านการบริหารองค์กร

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

กองทุนฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย การสนับสนุนทุนการศึกษาปีละ 5 ทุน ทุนละ 500 บาท การสนับสนุนงบประมาณในการจัดแข่งขันกีฬาของหมู่บ้าน ปีละ 1,000 บาท เพื่อเป็นการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและสร้างความสามัคคีในชุมชน สนับสนุนกิจกรรมรณรงค์ด้านสาธารณสุข ประชาธิปไตย และการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ ของสังคม

กองทุนฯ สนับสนุนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดชุมชนและกิจกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน

กองทุนฯ สนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 1 กิจกรรม โดยสนับสนุนงบประมาณสำหรับงานประเพณีลอยกระทง ปีละ 1,000 บาท

2) **ด้านการเงิน**

ปัจจุบัน กองทุนฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 1,400,000 บาท และเงินกู้ยืมซึ่งได้อนุมัติเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก 57 ราย เป็นจำนวน 1,100,000 บาท จากการสอบถามด้านรายรับรายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของกองทุนฯ พบว่า กองทุนฯ มีรายรับประมาณ 5,891.13 บาทต่อเดือน ไม่มีรายจ่ายด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากใช้สถานที่บ้านประชาชนกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมแต่หากประมาณการต้นทุนสาธารณูปโภค จะมีรายจ่ายประมาณ 500 บาทต่อเดือน ส่วนในด้านการลงทุนนั้น กองทุนฯ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในลักษณะของ

กิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือมูลค่าที่เป็นตัวเงิน แต่นำเงินไปลงทุนในกิจกรรม สาธารณประโยชน์ต่างๆ ดังนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นการลงทุน แต่เป็นการจัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคม ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ตีความเงินให้กู้ยืมเป็นเงินลงทุน

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืมโดยคิดอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 7 บาทต่อปี ทำให้ในปี 2552 กองทุนฯ มีผลกำไรสุทธิ 66,000 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

กองทุนฯ กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมประมาณ ร้อยละ 60 ของ จำนวนสมาชิกทั้งหมด สำหรับการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกในด้านการออมและการกู้ยืมนั้น จากการดำเนินงานพบว่าสมาชิกประมาณร้อยละ 3 ของสมาชิกทั้งหมด ที่เคยขาดส่งเงินออมหรือ ส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนด แต่คณะกรรมการสามารถติดตามและกำกับการส่งเงินออมได้ ส่วน ด้านเงินกู้ยืม ไม่มีลูกหนี้ผิดนัดชำระเงินกู้

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

กองทุนฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20 ของจำนวนกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การอบรมด้าน บัญชี และการอบรมด้านการบริหารองค์กร แต่ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานของบุคลากรในองค์กร

4.1.4 กองทุนหมู่บ้านบ้านลำโรง หมู่ 5 ตำบลลำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

1) กระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านบ้านลำโรง หมู่ 5 ตำบลลำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี (กองทุนฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างอาชีพและเพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กองทุนฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการ องค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้าน โครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการและ สมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการ (รูปที่

4.4) ประกอบด้วย คณะกรรมการ จำนวน 11 คน ดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เหนียวุฒิ เลขากรรมการ และกรรมการ

รูปที่ 4.4 โครงสร้างคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง

การเป็นสมาชิกกองทุนฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ "ไม่"ได้รับสวัสดิการใดๆ ทั้งสวัสดิการเกิด ชรา ภาพ เจ็บป่วย และเสียชีวิต

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 2 กิจกรรม ดังนี้**

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

กองทุนฯ ไม่มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

กองทุนฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 1 กิจกรรม คือ การสนับสนุนทุนการศึกษาแก่เยาวชน

กองทุนฯ สนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 1 กิจกรรม โดยสนับสนุนกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2) ด้านการเงิน

ปัจจุบัน กองทุนฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 300,000 บาท และมีเงินจัดสรรให้สมาชิกกู้ยืม จำนวน 20 ราย เป็นจำนวน 200,000 บาท จากการสอบถามด้านรายรับรายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของกองทุนฯ พบว่า กองทุนฯ มีรายรับประมาณ 963.33 บาทต่อเดือน ไม่มีรายจ่ายด้านสาธารณูปโภค เนื่องจากใช้สถานที่บ้านประธานกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม แต่หากประมาณการต้นทุนสาธารณูปโภคประกอบด้วย ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้าและวัสดุ เช่น สมุดบัญชี จะมีค่าใช้จ่ายประมาณ 300 บาทต่อเดือน ส่วนในด้านการลงทุนนั้น กองทุนฯ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในลักษณะของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือมูลค่าที่เป็น

ตัวเงิน แต่นำเงินไปลงทุนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ ดังนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นการลงทุน แต่เป็นการจัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคม ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ตีความเงินให้กู้ยืมเป็นเงินลงทุน

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืมโดยคิดอัตราดอกเบี้ย ร้อยละ 5 บาทต่อปี สำหรับผู้กู้ที่มีประวัติการชำระดี และร้อยละ 12 บาทต่อปี สำหรับผู้กู้ที่ผิคนัดชำระ ทำให้ในปี 2552 กองทุนฯ มีผลกำไรสุทธิ 50,125 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

กองทุนฯ กำหนดเงื่อนไขด้านเข้าร่วมประชุมของสมาชิกไว้ว่า เมื่อสมาชิก เข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และต้องมีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมประชุมประมาณ ร้อยละ 70 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบการออมและการกู้ของสมาชิก พบว่า สมาชิก ประมาณร้อยละ 5 ของสมาชิกทั้งหมด มีปัญหาผิคนัดชำระหนี้ ซึ่งกองทุนฯ ดำเนินการติดตามหนี้ โดยออกหนังสือทวงถามชำระหนี้เป็นรายบุคคล ซึ่งอยู่ในระหว่างติดตามการชำระหนี้

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

กองทุนฯ ไม่มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ และ ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานของบุคลากรในองค์กร

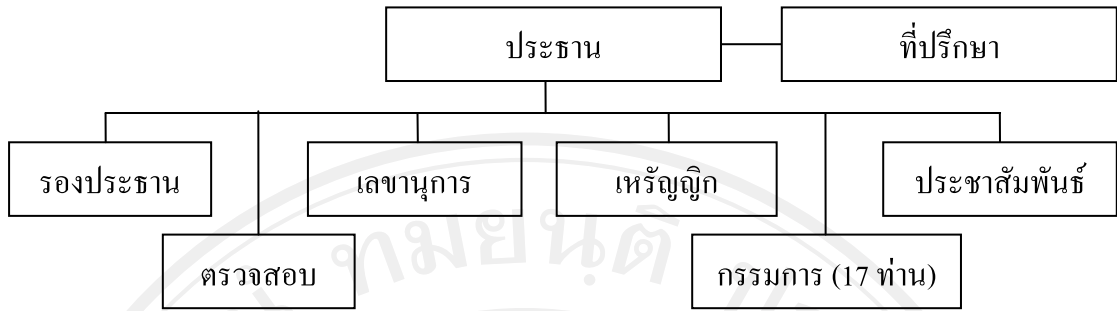
4.1.5 กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งกลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา (กลุ่มฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเองและมีสวัสดิการที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพ และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการและสมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการ (รูปที่

4.5) ประกอบด้วย คณะกรรมการ จำนวน 24 คน ดำรงตำแหน่งประธาน รองประธาน เหน้ญญิก เลขานุการ และกรรมการ

รูปที่ 4.5 โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น

การเป็นสมาชิกกลุ่มฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการครอบคลุม 4 เรื่อง ได้แก่ สวัสดิการเกิด ชราภาพ เจ็บป่วย และเสียชีวิต

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 5 กิจกรรม ดังนี้

ก. สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ

กลุ่มฯ มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมการศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น

ข. สวัสดิการเพื่อสังคม

กลุ่มฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 2 กิจกรรม คือ การให้เงินช่วยเหลือผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมอาชีพแก่คนในหมู่บ้าน

กลุ่มฯ สนับสนุนกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 1 กิจกรรม โดยสนับสนุนกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กลุ่มฯ สนับสนุนกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 1 กิจกรรม โดยร่วมกิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ

2) ด้านการเงิน

ปัจจุบัน กลุ่มฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 2,202,472 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของกลุ่มฯ พบว่า กลุ่มฯ มีรายรับประมาณ 36,180 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นรายรับจากเงินฝากของสมาชิก ไม่มีรายจ่ายด้าน

สาธารณูปโภค เนื่องจากใช้สถานที่บ้านประธานกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมแต่หากประมาณการรายจ่ายด้านสาธารณูปโภคและค่าวัสดุ อุปกรณ์ เช่น ค่าสมุดบัญชี ค่าเครื่องเขียน ประมาณ 1,000 บาทต่อเดือน ส่วนด้านการลงทุนนั้น กลุ่มฯ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในลักษณะของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ หรือมูลค่าที่เป็นตัวเงิน แต่นำเงินไปลงทุนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ ดังนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นการลงทุน แต่เป็นการจัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคม ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงได้ตีความเงินให้กู้ยืมเป็นเงินลงทุน สำหรับสาเหตุที่กลุ่มฯ ไม่นำเงินไปลงทุนในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เนื่องจากกลุ่มฯ คำนึงถึงความเพียงพอของเงินทุน ความสามารถในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ และความเชื่อมั่นของสมาชิก ซึ่งกลุ่มฯ ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอ อีกทั้ง รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มฯ จะไม่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะของการแสวงหากำไร การดำเนินงานจะเป็นลักษณะออมบุญ

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนน้อยมาก เนื่องจากได้มาจากเงินปันผล หรือ ดอกเบี้ยจากการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ ดังนั้นในปี 2552 กลุ่มฯ มีผลกำไรประมาณ 500 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

กลุ่มฯ กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมของสมาชิกไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมประมาณ ร้อยละ 80 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมตามเกณฑ์ที่กำหนด สำหรับการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิคนั้น พบว่า ตลอดระยะเวลาการดำเนินงานกลุ่มฯ สมาชิกกลุ่มฯ ไม่เคยมีปัญหาผิดนัดส่งเงินออม

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

กลุ่มฯ มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมการศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น แต่ยังไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการทำงานของบุคลากรในองค์กร

4.1.6 ธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

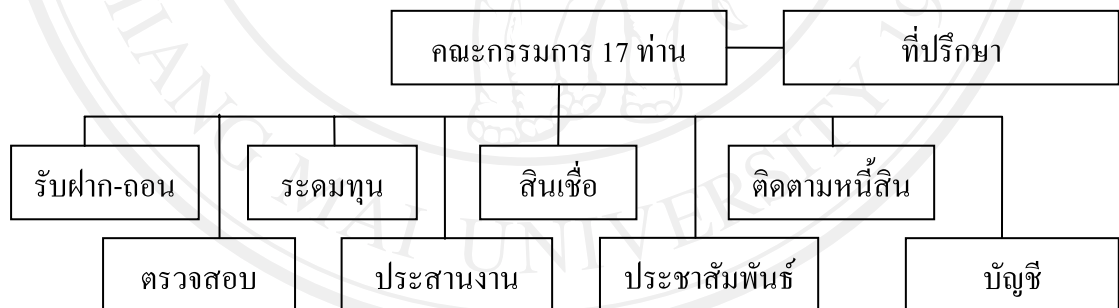
การจัดตั้งธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ (ธนาคารฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- (1) เพื่อระดมทุนในชุมชน
- (2) เพื่อให้เกิดการออมเงิน
- (3) เพื่อลดภาระดอกเบี้ยและหนี้สิน

- (4) เพื่อสร้างเป็นแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ
- (5) นำดอกผลที่ได้มาพัฒนาชุมชนและสังคม
- (6) ส่งเสริมสนับสนุนอาชีพให้กับคนในชุมชน
- (7) สร้างบุคคลกรด้านการบริหารจัดการในท้องถิ่น
- (8) สร้างความสะดวกให้กับคนในชุมชน
- (9) เป็นสถาบันทางการเงินที่ช่วยเหลือชุมชน
- (10) คนในชุมชนมีความสามัคคี

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หนาการฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้าน โครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการและสมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

สำหรับ ด้าน โครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน (รูปที่ 4.6) ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารจำนวน 17 ท่าน แต่ละท่านสามารถผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่กันได้เมื่ออีกท่านติดภารกิจอื่น

รูปที่ 4.6 โครงสร้างคณะกรรมการธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย

การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**
สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 1 เรื่อง คือ สวัสดิการเสียชีวิต โดยสมาชิกจะได้รับเงินช่วยเหลือ รายละ 500 บาท
- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 7 กิจกรรม ดังนี้

ก. สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น อาทิ ธนาคารชุมชนบ้านห้วยแก้ว ธนาคารชุมชน (ครมูกดา) อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. สวัสดิการเพื่อสังคม

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพ และประชาธิปไตย

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 1 กิจกรรม คือ กิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์ ลด ละ เลิก การเผา และกิจกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน

2) ด้านการเงิน

ปัจจุบัน ธนาคารฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 5,335,402 บาท และเงินกู้ยืมซึ่งได้อนุมัติเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก เป็นเงิน 2,136,424 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรกำไรของธนาคารฯ พบว่า ธนาคารฯ มีรายรับทั้งหมด 444,658.50 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายทั้งหมด 6,448.58 บาทต่อเดือน และเมื่อพิจารณาด้านการลงทุน พบว่า ธนาคารฯ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืม โดยให้สมาชิกกู้เงินเป็นจำนวน 3,136,424 บาท

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.8 บาทต่อเดือนหรือร้อยละ 9.6 บาทต่อปี ทำให้ในปีที่ 2552 ธนาคารฯ มีผลกำไรสุทธิ 297,007 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

ธนาคารฯ ได้กำหนดเงื่อนไขการเข้าร่วมประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง โดยส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด สำหรับการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกในด้านการออมเงิน พบว่า สมาชิกทุกคน ปฏิบัติตามระเบียบการออมเงินอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ รูปแบบการออมเงินของกลุ่มแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การฝากเงิน ซึ่งจะฝากเท่าใดก็ได้ และการฝากเงินแต่ละครั้ง

ไม่จำเป็นต้องเป็นจำนวนเท่ากัน ส่วนอีกลักษณะคือการออมเงิน ซึ่งเป็นลักษณะการลงหุ้น แต่ละเดือนจะต้องออมเงินเดือนละเท่าๆ กัน สำหรับอัตราผลตอบแทนและผลประโยชน์อื่นๆ จะแตกต่างกัน ส่วนการกู้เงินนั้น มีสมาชิกประมาณร้อยละ 1 ที่มีปัญหาผิคนัดชำระหรือชำระเงินกู้ล่าช้ากว่ากำหนด

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

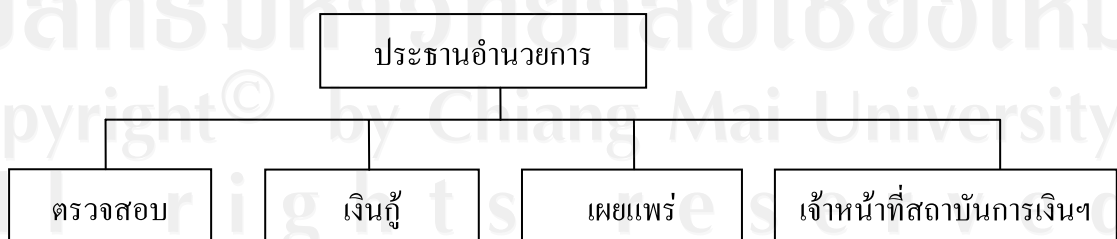
ธนาคารฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น อาทิ ธนาคารชุมชนบ้านห้วยแก้ว ธนาคารชุมชน (ครุมุกดา) อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.1.7 สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งสถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี (สถาบันฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแหล่งทุนในชุมชน โดยการร่วมกันออมเงินเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และสร้างวินัยการออมให้เกิดแก่สมาชิกในชุมชนและเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันฯ จึงได้กำหนดแผนบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนทั้งในด้าน โครงสร้างคณะกรรมการ ระเบียบข้อบังคับสำหรับกรรมการและสมาชิก รวมทั้งมีการจัดทำแผนรายรับและรายจ่ายเพื่อการตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน จำนวน 20 ท่าน ใน 4 ฝ่าย (รูปที่ 4.7) ดังนี้

หมายเหตุ : คณะกรรมการ 1 ชุด มี 5 ท่าน มีคณะกรรมการตามโครงสร้างทั้งหมด 4 ชุด

รูปที่ 4.7 โครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลดงขี้เหล็ก

การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 4 เรื่อง คือ สวัสดิการเกิด ขราภาพ เจ็บป่วย และเสียชีวิต

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 18 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 4 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 22.2 ของกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชีและการบริหารองค์กร การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับครอบครัว สุขภาพ สารเสพติด ประชาธิปไตย และการส่งเสริมการปฏิบัติตามระเบียบของสังคม รวมทั้งกิจกรรมเพื่อผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สนับสนุนการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การละเล่นพื้นบ้านไทย และกิจกรรมส่งเสริมให้ตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ รณรงค์ ลด ละ เลิก การเผา และกิจกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน

2) **ด้านการเงิน**

ปัจจุบัน สถาบันการเงินฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 60,707,398 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของสถาบันการเงินฯ พบว่าสถาบันการเงินฯ มีรายรับทั้งหมด 4,013,272 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายทั้งหมดประมาณ 4,005,015 บาทต่อเดือน ส่วนด้านการลงทุน พบว่า สถาบันการเงินฯ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในผลิตภัณฑ์ของธนาคาร ประกอบด้วย พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้และสลากออมทรัพย์วิสิทิน เป็นจำนวน

เงินทั้งหมด 5,000,000 บาท มีระยะเวลาการลงทุน ไม่เกิน 6 ปี ทั้งนี้ การตัดสินใจลงทุน สถาบันการเงินฯ คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ต้นทุน ความเพียงพอของเงินทุน ความมั่นคงหรือความน่าเชื่อถือของสิ่งที่ลงทุน ข้อมูลการลงทุน ผลตอบแทนระยะสั้นและระยะยาว ความสามารถในการบริหารจัดการของคณะกรรมการ ความเชื่อมั่นของสมาชิก ความเป็นไปได้ที่จะขาดทุนหรือสูญเสียเงินลงทุน รวมถึงการเปรียบเทียบทางเลือกอื่นในการลงทุนและการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งถือได้ว่า เป็นการคำนึงถึงความเสี่ยงรอบด้าน ดังนั้น การลงทุนที่สถาบันการเงินฯ ตัดสินใจลงทุนอยู่นี้ เป็นการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ และให้ผลตอบแทนในระยะยาว จากการลงทุนดังกล่าว ทำให้ในปี 2552 สถาบันการเงินฯ มีผลกำไรสุทธิ 4,748,876 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

สถาบันฯ ได้กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมของสมาชิกไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และโดยสมาชิกจะเข้าร่วมประชุมครบทุกคน เนื่องจากในการเข้าร่วมการประชุม สถาบันการเงินฯ จะมีสิ่งของแจกเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชุม ส่วนในการประชุมสามัญประจำปีจะเป็นวันที่สมาชิกได้รับเงินปันผล

ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกในด้านการออมเงิน จากการดำเนินงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ ปฏิบัติตามระเบียบการออมเงินอย่างเคร่งครัด ไม่ขาดส่งเงินออม หรือส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนด สำหรับการกู้เงิน สมาชิกส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบการชำระเงินกู้อย่างเคร่งครัด ไม่ผิดนัดชำระ หรือชำระล่าช้ากว่ากำหนด จะมีเพียงร้อยละ 1 ของสมาชิกเงินกู้ทั้งหมด ที่ชำระเงินล่าช้ากว่ากำหนด

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชีและการบริหารองค์กร การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชี ร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.1.8 สถาบันการเงินชุมชนไชยชนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

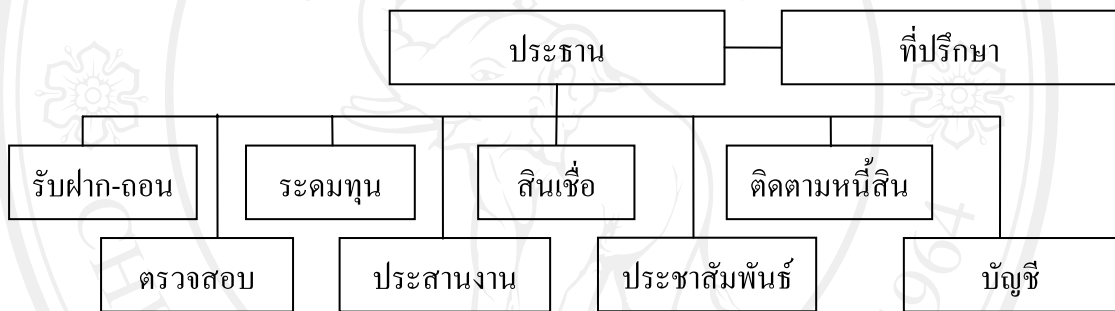
1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนไชยชนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี (สถาบันฯ) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการทางการเงินในชุมชน

- (2) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพแก่สมาชิกในชุมชน
 - (3) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้มีการออม
 - (4) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาไปสู่กลุ่มคุณภาพเพื่อลดค่าใช้จ่าย
 - (5) เพื่อเป็นศูนย์รวมในการเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่ายกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และก่อความสุขอย่างยั่งยืนของชุมชน
 - (6) เพื่อเป็นเครือข่ายทางการเงินกับสถาบันการเงินอื่น
- ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน

(รูปที่ 4.8) ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารจำนวน 25 ท่าน

รูปที่ 4.8 โครงสร้างคณะกรรมการธนาคารชุมชนบ้านห้วยทราย

การเป็นสมาชิกสถาบันฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สถาบันการเงินฯ ยังไม่มีข้อกำหนดหรือจ่ายสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพต่างๆ ได้แก่ สวัสดิการเกิด ชราภาพ เจ็บป่วย หรือเสียชีวิต แก่สมาชิกและคณะกรรมการ

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 11 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

สถาบันฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. สวัสดิการเพื่อสังคม

สถาบันฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และกิจกรรมเพื่อผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สถาบันฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังค่านิยม และเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมให้ตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม

สถาบันฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน กิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ กิจกรรมรณรงค์ ลด ละ เลิก การเผา

2) ด้านการเงิน

ปัจจุบัน สถาบันฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 4,104,156.99 บาท แบ่งเป็นเงินสดในมือ 218,218 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของสถาบันการเงินฯ พบว่า มีรายรับทั้งหมด 601,809 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายทั้งหมด 7,050 บาทต่อเดือน ส่วนด้านการลงทุนนั้น สถาบันฯ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในรูปแบบการให้กู้เงิน โดยให้สมาชิกกู้เงินเป็นจำนวน 579,653 บาท

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาทต่อปี ทำให้ในปีที่ 2552 มีผลกำไรสุทธิ 138,823.46 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

สถาบันฯ ได้กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุมจะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และโดยส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบการออมและการกู้เงินของสมาชิก พบว่า สมาชิกที่ออมเงินและกู้เงิน ไม่เคยมีปัญหาด้านสมาชิกผิดนัดชำระหรือชำระเงินล่าช้ากว่ากำหนด

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

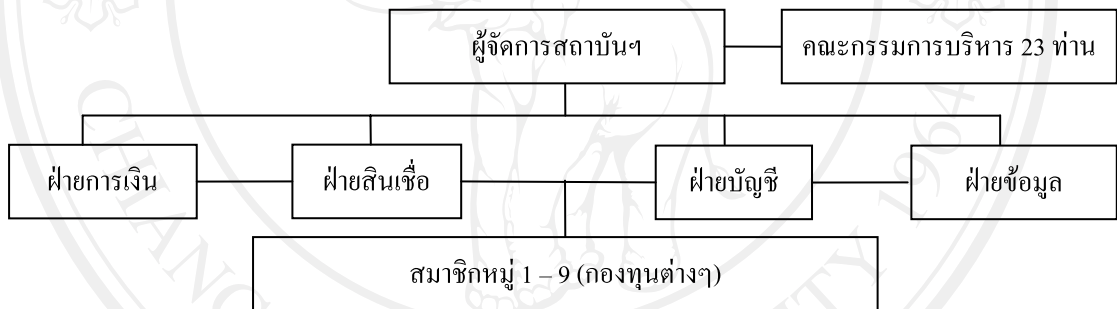
สถาบันฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.1.9 สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี (สถาบันฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในชุมชนไม่ว่าจะเป็นปัญหาหนี้สิน ความยากจน อาชีพหรือสุขภาพอนามัย ซึ่งชาวชุมชนได้ สรุปบทเรียนการรวมกลุ่มร่วมกันว่า เป็นเรื่องที่ดี การรวมกลุ่มสามารถเป็นกลไกการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ และเพื่อจัดประชาชนได้รับสวัสดิการต่างๆ อย่างเหมาะสมตามความจำเป็น และสามารถดูแลกันเองภายในชุมชน

ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน (รูปที่ 4.9) ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารจำนวน 28 ท่าน แต่ละท่านสามารถผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนหน้าที่กันได้เมื่ออีกท่านติดภารกิจอื่น

รูปที่ 4.9 โครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย

การเป็นสมาชิกสถาบันฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 10 เรื่อง

- สวัสดิการด้านอื่นๆ ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน

ของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 7 กิจกรรม ดังนี้

ก. สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 4 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 28.5 ของกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การ

อบรมด้านการจัดทำบัญชี การอบรมด้านการบริหารองค์กร การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. สวัสดิการเพื่อสังคม

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการ สนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 7 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรม วรรณคดีเกี่ยวกับครอบครัว สุขภาพ สารเสพติด การส่งเสริมประชาธิปไตย การปฏิบัติตาม กฎระเบียบต่างๆ ของสังคม กิจกรรมเพื่อผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สนับสนุนการเรียนรู้ และอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมไทย เช่น การเล่นเครื่องดนตรีไทย กิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังค่านิยม และเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมให้ตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ กิจกรรม วรรณคดี ลด ละ เลิก การเผา กิจกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน และกิจกรรมอนุรักษ์พลังงาน การใช้พลังงานทดแทน

2) การบริหารการเงิน

ปัจจุบัน สถาบันการเงินฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 30,259,343 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรกำไรของธนาคารฯ พบว่า สถาบันฯ มีรายรับทั้งหมด 434,640 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายทั้งหมดประมาณ 7,000 บาทต่อเดือน สำหรับด้าน การลงทุน พบว่า สถาบันการเงินฯ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในรูปแบบการให้กู้เงิน โดย ให้สมาชิกกู้เงินเป็นจำนวน 14,524,000 บาท

ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืม โดยคิดอัตราดอกเบี้ย จากการให้กู้ยืมประเภทต่างๆ ประกอบด้วย เงินกู้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 9.00 บาทต่อปี เงินกู้ปลดหนี้ ร้อยละ 9.00 บาทต่อปี เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ร้อยละ 9.25 บาทต่อปี เงินกู้ของกลุ่ม ร้อยละ 8.00 บาทต่อปี เงินกู้โดยใช้ความดีค่าประกันร้อยละ 7.00 บาทต่อปี ทำให้ในปี 2552 สถาบันฯ มีผลกำไรสุทธิ 300,000 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

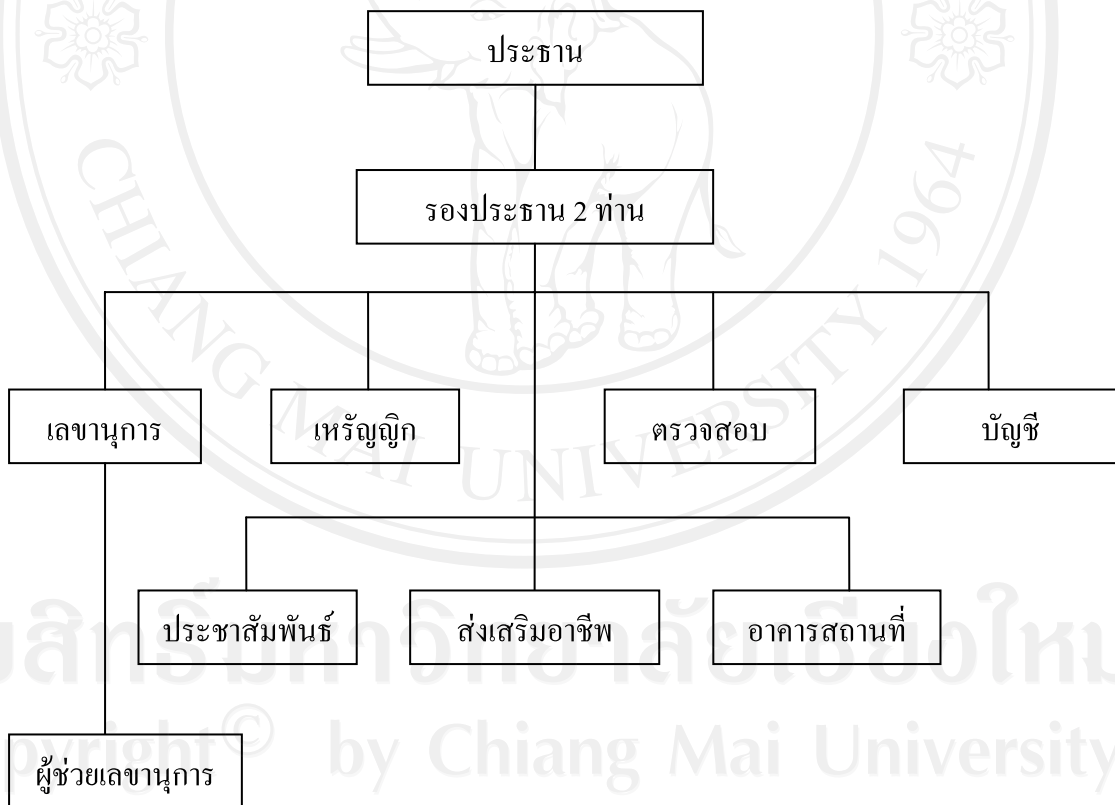
สถาบันฯ ได้กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และโดยส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุม ประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดการ ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกในด้าน

การออมเงินและการกู้เงินนั้น สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด ไม่มีปัญหาหาผิดนัดชำระหรือส่งเงินออม เงินกู้ ล่าช้ากว่ากำหนด

4.1.10 สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี (สถาบันฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนในชุมชนและสร้างวินัยการออมเงินแก่สมาชิกในชุมชนและเป็นสถาบันทางการเงินที่ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนดอกเบี้ยต่ำแก่สมาชิกในชุมชน ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน (รูปที่ 4.10) ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารจำนวน 15 ท่าน

รูปที่ 4.10 โครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ

การเป็นสมาชิกสถาบันฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 4 เรื่อง

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 15 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 3 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพ สารเสพติด ประชาธิปไตย และการส่งเสริมอาชีพ

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมให้ตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ปลูกป่าชุมชนบ้านพุเตย กิจกรรมรณรงค์ ลด ละ เลิก การเผา และกิจกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน

2) **ด้านการเงิน**

ปัจจุบัน สถาบันฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 3,519,595.83 บาท ซึ่งได้ออมนัดเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก 90 ราย เป็นเงิน 1,443,800 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของสถาบันการเงินฯ พบว่า สถาบันฯ มีรายรับประมาณ 111,971 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายประมาณ 8,000 บาทต่อเดือน ส่วนด้านการลงทุนนั้น สถาบันฯ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในรูปแบบการให้กู้เงิน โดยให้สมาชิกกู้เงินเป็นจำนวน 1,443,800 บาท ทำให้ในปี 2552 มีผลกำไรสุทธิ 157,224 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

สถาบันฯ ได้กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม จะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง การประชุมจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง และสมาชิกจะได้รับปันผลในวันประชุม ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกในด้านการออมเงินและกู้เงิน มีสมาชิกเพียงประมาณร้อยละ 3 ของสมาชิกทั้งหมด มีปัญหาผิคนัดชำระ ชำระเงินกู้หรือส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนด

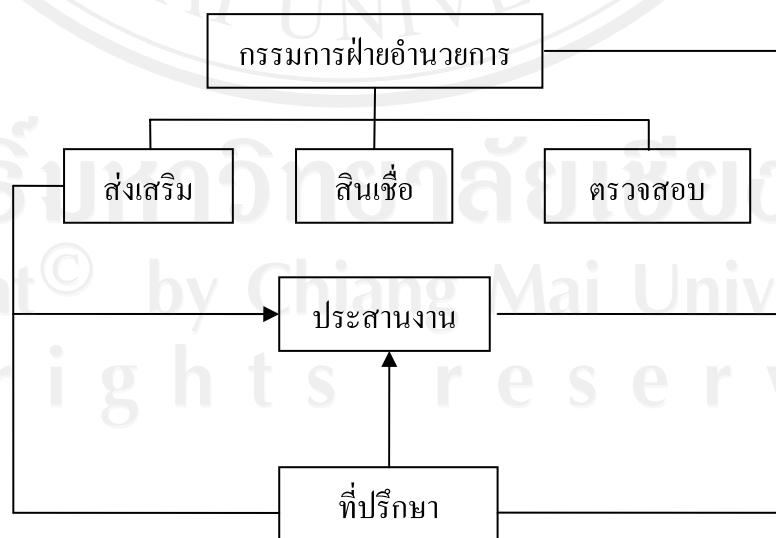
4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

ธนาคารฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการจำนวน 3 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชี ร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.1.11 สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี (สถาบันฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมองค์กรการเงินอื่นๆ ที่เป็นแหล่งหมุนหนี้ของสมาชิกให้เหลือเพียงแห่งเดียว ซึ่งจะนำพาให้สามารถแก้ปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน (รูปที่ 4.11) ประกอบด้วย 4 ฝ่าย ดังนี้

รูปที่ 4.11 โครงสร้างคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง

การเป็นสมาชิกสถาบันฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกและคณะกรรมการ จะได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ ครอบคลุม 4 เรื่อง

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 9 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 3 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 33.4 ของกิจกรรมทั้งหมด ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมสำหรับผู้มีรายได้น้อย ฐานะยากจน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และการส่งเสริมอาชีพ

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านวัฒนธรรม จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมให้ตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการชุมชนในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมปลูกพืชสวนครัวปลอดสารพิษ และการใช้พลังงานทดแทน

2) **ด้านการเงิน**

ปัจจุบัน สถาบันการเงินฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 17,669,637.82 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของสถาบันการเงินฯ พบว่าสถาบันฯ มีรายรับประมาณ 50,000 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายประมาณ 10,000 บาทต่อเดือน ส่วนในด้านการลงทุนนั้น สถาบันการเงินฯ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืม โดยให้สมาชิกกู้เงินเป็นจำนวน 50,000 บาท ทั้งนี้ ผลกำไรที่ได้จากการลงทุนในรูปแบบการให้กู้ยืมโดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1.5 บาทต่อปี ทำให้ในปี 2552 สถาบันการเงินฯ มีผลกำไรสุทธิ 200,000 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

สถาบันฯ ได้กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุมจะต้องลงทะเบียนการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมครบทุกครั้ง ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกทั้งในด้านการออมเงินและกู้เงิน พบว่า ไม่มีสมาชิกมีปัญหาผิดนัดชำระ ชำระเงินกู้หรือ ส่งเงินออมล่าช้ากว่ากำหนด

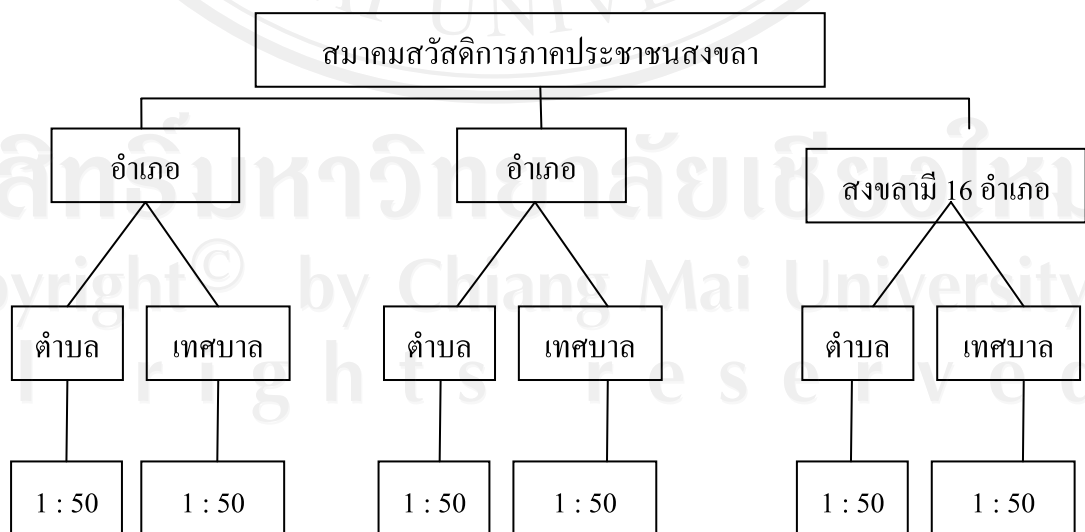
4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

สถาบันการเงินฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การศึกษาดูงานองค์กรการเงินชุมชนอื่น และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.1.12 สัจจะวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

1) ด้านกระบวนการภายในขององค์กร

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา (กลุ่มสัจจะฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยใช้กระบวนการให้สัจจะ และจัดสวัสดิการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ด้านโครงสร้างคณะกรรมการ ปัจจุบัน กลุ่มสัจจะฯ มีโครงสร้างคณะกรรมการชัดเจน (รูปที่ 4.12) ดังนี้

รูปที่ 4.12 โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มสัจจะวันละ 1 บาทเพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน

การเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะฯ สมาชิกจะได้รับสวัสดิการภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ประกอบด้วย

- **สวัสดิการเพื่อการดำรงชีพของสมาชิก**

สมาชิกได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพครอบคลุม 4 เรื่อง

- **สวัสดิการด้านอื่นๆ** ได้แก่ สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการและสวัสดิการเพื่อสังคมนั้น มีทั้งหมด 12 กิจกรรม ดังนี้

ก. **สวัสดิการเพื่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ**

กลุ่มสัจจะฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การอบรมการบริหารองค์กร และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน นอกจากนี้ยังจัดให้มีสวัสดิการคนทำงาน ได้แก่ คณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการในแต่ละกลุ่มจะได้รับเงินคนละ 130 บาทต่อวัน โดยมาจากเงินออมทรัพย์ของกลุ่ม จำนวน 100 บาท และเงินฝากสัจจะฯ ของกลุ่ม จำนวน 30 บาท

ข. **สวัสดิการเพื่อสังคม**

กลุ่มสัจจะฯ ได้จัดให้มีสวัสดิการเพื่อสังคมในลักษณะการสนับสนุนหรือเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม จำนวน 8 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับครอบครัว สุขภาพ สารเสพติด ประชาธิปไตย กิจกรรมรณรงค์ด้านการปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ ของสังคม รวมทั้ง จัดให้มีสวัสดิการเพื่อคนด้อยโอกาส โดยนำเงินที่ได้จากการออมไปช่วยเหลือคนด้อยโอกาสในชุมชนของตนเอง ทั้งนี้เกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่ด้อยโอกาสขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารของแต่ละกลุ่มเป็นผู้พิจารณา อีกทั้ง มอบเงินร้อยละ 30 ของเงินสัจจะฯ เป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนในชุมชน และเพื่อให้สมาชิกเข้าไปประกอบธุรกิจ หรือเพื่อสร้างอาชีพ โดยขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการบริหารของแต่ละกลุ่ม

2) **ด้านการเงิน**

ปัจจุบัน กลุ่มสัจจะฯ มีปริมาณเงินในองค์กรทั้งหมด 81,754,898 บาท จากการสอบถามด้านรายรับ รายจ่าย การลงทุนและการจัดสรรผลกำไรของกลุ่มสัจจะฯ พบว่า กลุ่มสัจจะฯ มีรายรับทั้งหมด 352,222.50 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายทั้งหมด 1,517,709 บาทต่อเดือน ส่วนในด้านการลงทุน กลุ่มสัจจะฯ ดำเนินงานแบบกองทุน จึงไม่มีการลงทุนเพื่อมุ่งหวังกำไรใดๆ การลงทุนของกลุ่มสัจจะฯ เป็นการลงทุนในกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และได้ผลตอบแทนเป็นผลกำไรทางสังคม ดังนั้น ในที่นี้ ผู้ศึกษาจึงพิจารณารายจ่ายการให้กู้ยืมแบบไม่มีดอกเบี้ย ซึ่งกลุ่มสัจจะฯ ได้ให้

สมาชิกยืมเงิน 3,136,424 บาท ดังนั้น ในปี 2552 กลุ่มสัจจะฯ จึงมีผลกำไรมาจากดอกเบี้ยเงินฝากเท่านั้น โดยมีผลกำไรสุทธิ ประมาณ 600,000 บาท

3) ด้านการจัดการสมาชิก

กลุ่มสัจจะฯ ได้กำหนดเงื่อนไขด้านการประชุมไว้ว่า เมื่อสมาชิกเข้าร่วมประชุม ต้องลงทะเบียนทุกครั้ง และโดยส่วนใหญ่จะมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ส่วนการปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกในด้านการออมเงิน สมาชิกทุกคน ปฏิบัติตามระเบียบการออมเงินอย่างเคร่งครัด เพราะถ้าหากสมาชิกขาดส่งเงินออมเพียงครั้งเดียวจะพินาศภาพการเป็นสมาชิกทันที

4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนากรรมการ

กลุ่มสัจจะฯ ได้จัดให้มีกิจกรรมพัฒนาศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จำนวน 4 กิจกรรม ประกอบด้วย การอบรมด้านการจัดทำบัญชี การอบรมการบริหารองค์กร และการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำบัญชีร่วมกับการจัดทำเอกสารทางการเงิน

4.2 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม

ผู้ศึกษาได้นำผลการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนมาวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามดัชนีชี้วัด 5 ดัชนี จากปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านสมาชิก และด้านการเรียนรู้และการพัฒนากรรมการ ซึ่งแต่ละดัชนีมีจำนวนตัวชี้วัด ดังนี้

- 1) ดัชนีชี้วัดด้านความพอประมาณ มี 3 ตัวชี้วัด
- 2) ดัชนีชี้วัดด้านความมีเหตุผล มี 11 ตัวชี้วัด
- 3) ดัชนีชี้วัดด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มี 8 ตัวชี้วัด
- 4) ดัชนีชี้วัดด้านคุณธรรม มี 5 ตัวชี้วัด
- 5) ดัชนีชี้วัดด้านความรู้ มี 3 ตัวชี้วัด

จากนั้น ผู้ศึกษาได้ให้คะแนนในแต่ละตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยหากองค์กรการเงินชุมชนมีการจัดการตามตัวชี้วัด จะได้คะแนน 1 คะแนน (ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด) ในตัวชี้วัดนั้น แต่หากองค์กรการเงินชุมชนใดไม่มีการจัดการตามตัวชี้วัด จะได้คะแนน 0 คะแนน (ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด) ดังนั้น ในการวัดศักยภาพตามตัวชี้วัดทั้ง 40 ตัวชี้วัด จะมีคะแนนเต็มทั้งหมด 40 คะแนน

กำหนดเกณฑ์สำหรับเป็นค่ามาตรฐานในการวัดศักยภาพองค์กรการเงินชุมชน โดยหาค่าเฉลี่ยรวมขององค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่งทั้งในแต่ละดัชนีและค่าเฉลี่ยจากตัวชี้วัดทั้งหมด เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์การดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็น 2 ระดับ ดังนี้

- 1) ระดับมีศักยภาพสูง คือ ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ยรวม
- 2) ระดับมีศักยภาพต่ำ คือ ได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยรวม

การศึกษาการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนและวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถสรุปการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมได้ดังแสดงในตารางที่ 4.1 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับตัวชี้วัด 40 ตัวชี้วัด สามารถดูได้จากผลการศึกษาในส่วนต่อไป (ตารางที่ 4.2 - 4.6)

จากการศึกษา พบว่า การดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คุณธรรมและความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 2.17, 8.58, 14.17, 4.42 และ 2.50 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อประเมินคะแนนในภาพรวมจากการประเมินทั้ง 40 ตัวชี้วัด พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 31.83 คะแนน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามหลัก 3 ห่วงและ 2 เงื่อนไข ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถระบุองค์กรการเงินชุมชนที่มีการดำเนินงานตามหลักการและเงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1) ด้านความพอประมาณ

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้คะแนนการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความพอประมาณ แสดงว่ามีการดำเนินงานขององค์กรตามหลักความพอประมาณ มี 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงจีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

2) ด้านความมีเหตุผล

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้คะแนนการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความมีเหตุผล แสดงว่ามีการดำเนินงานขององค์กรตามหลักความมีเหตุผล มี 5 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้คะแนนการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว แสดงว่ามีการดำเนินงานขององค์กรตามหลักความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มี 5 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

4) ด้านคุณธรรม

องค์กรการเงินชุมชนที่มีการดำเนินงานขององค์กรตามเงื่อนไขคุณธรรม มี 5 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

5) ด้านความรู้

องค์กรการเงินชุมชนที่มีการดำเนินงานขององค์กรตามเงื่อนไขความรู้ มี 8 กลุ่ม ได้แก่

- กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

- สถาบันการเงินชุมชนบ้านนุกกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ในด้านความพอประมาณนั้น เป็นหลักการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่องค์กรการเงินชุมชนดำเนินงานเข้าข่ายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงน้อยที่สุด โดยมีองค์กรการเงินชุมชนเพียง 3 แห่งที่ผ่านเกณฑ์การประเมินหรือจัดได้ว่าเป็นองค์กรการเงินชุมชนที่มีความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจาก มีการจัดการด้านการเงินที่เหมาะสมทั้งในด้านการใช้สินทรัพย์ การบริหารสภาพคล่องทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร ซึ่งได้แสดงผลการศึกษาโดยละเอียดในส่วนต่อไป ส่วนองค์กรการเงินชุมชนที่เหลืออีก 9 แห่ง มีปัญหาในด้านสภาพคล่องทางการเงินทุกกลุ่ม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของโครงการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ดัชนีชี้วัดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง										
พอประมาณ		มีเหตุผล		มีภูมิคุ้มกัน		มีคุณธรรม		มีความรู้		รวม
ตัวชี้วัด 1-3 (3 คะแนน)	ผ่านเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 2.17	ตัวชี้วัด 4-14 (11 คะแนน)	ผ่านเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 8.58	ตัวชี้วัด 15-32 (18 คะแนน)	ผ่านเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 14.17	ตัวชี้วัด 33-37 (5 คะแนน)	ผ่านเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.42	ตัวชี้วัด 38-40 (3 คะแนน)	ผ่านเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 2.50	ตัวชี้วัด 1-40 (40 คะแนน)
1) กลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว จ.เชียงใหม่	3 ✓	8 ✗	✓	14 ✗	✓	4 ✗	✓	1 ✗	✓	30.00 ✗
2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน จ.ปราจีนบุรี	2 ✗	7 ✗	✗	12 ✗	✗	4 ✗	✗	3 ✓	✓	28.00 ✗
3) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว จ.จันทบุรี	2 ✗	8 ✗	✗	13 ✗	✗	4 ✗	✗	2 ✗	✗	29.00 ✗
4) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง จ.อุตรดิตถ์	2 ✗	7 ✗	✗	12 ✗	✗	4 ✗	✗	1 ✗	✗	26.00 ✗
5) กองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ต.สะพานไม้แก่น จ.สงขลา	2 ✗	10 ✗	✓	16 ✓	✓	5 ✓	✓	2 ✗	✗	35.00 ✓
6) สถาบันการเงินชุมชนบ้านหัวทราย จ. เชียงใหม่	2 ✗	8 ✗	✗	13 ✗	✗	4 ✗	✗	3 ✓	✓	30.00 ✗
7) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านจอมข่วง จ. ปราจีนบุรี	3 ✓	10 ✓	✓	17 ✓	✓	5 ✓	✓	3 ✓	✓	38.00 ✓
8) สถาบันการเงินชุมชนไรชฌนาคาร จ.จันทบุรี	2 ✗	8 ✗	✗	13 ✗	✗	4 ✗	✗	3 ✓	✓	30.00 ✗
9) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย จ.กาญจนบุรี	2 ✗	9 ✗	✓	15 ✓	✓	5 ✓	✓	3 ✓	✓	34.00 ✓
10) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ จ.กาญจนบุรี	2 ✗	10 ✓	✓	16 ✓	✓	5 ✓	✓	3 ✓	✓	36.00 ✓
11) สถาบันการเงินชุมชนบ้านนุกกลาง จ. อุตรดิตถ์	3 ✓	10 ✓	✓	17 ✓	✓	5 ✓	✓	3 ✓	✓	38.00 ✓
12) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา จ. สงขลา	1 ✗	8 ✗	✗	12 ✗	✗	4 ✗	✗	3 ✓	✓	28.00 ✗

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

4.3 การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรายตัวชี้วัด

ผู้ศึกษาได้แสดงผลการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายตัวชี้วัด ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงศักยภาพในแต่ละด้าน โดยละเอียด จากนั้น ผู้ศึกษาได้ให้คะแนนในแต่ละตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วหาค่าเฉลี่ยรวมขององค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่งในแต่ละดัชนี เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์การดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.2 - 4.6)

4.3.1 ความพอประมาณขององค์กรการเงินชุมชน

การที่องค์กรการเงินชุมชนจะมีศักยภาพด้านความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูงได้นั้น จะต้องเป็นองค์กรที่มีการสำรองเงินทุนไว้ในองค์กรอย่างเพียงพอหรือเรียกว่ามีงบประมาณที่สมดุล ซึ่งประเมินได้จากการจัดการด้านการเงิน ได้แก่ การใช้สินทรัพย์สภาพคล่องทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไร โดยการใช้สินทรัพย์ ต้องมีสัดส่วนเงินลงทุนต่อเงินรับฝาก น้อยกว่า 0.5 ในขณะที่เดียวกันด้านสภาพคล่องทางการเงิน ต้องมีสัดส่วนกระแสเงินสดรับต่อกระแสเงินสดจ่าย ตั้งแต่ 1 เท่าขึ้นไป และมีความสามารถในการทำกำไรในสัดส่วนกำไรสุทธิต่อเงินลงทุนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

จากการศึกษาขององค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง พบว่า องค์กรการเงินชุมชนทุกแห่งมีความโดดเด่นในด้านการใช้สินทรัพย์ แต่มีจุดอ่อนในด้านสภาพคล่องทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการใช้สินทรัพย์ (ตัวชี้วัดที่ 1)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีสัดส่วนการใช้สินทรัพย์ หรือเงินลงทุนต่อเงินรับฝากน้อยกว่า 0.5 เนื่องจากลักษณะการลงทุนขององค์กรการเงินชุมชนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในรูปของการให้สินเชื่อแก่สมาชิก โดยกำหนดวงเงินสินเชื่อต่อรายไม่สูงมากนัก และสมาชิกจะต้องชำระหนี้ตามกำหนด ซึ่งมีรูปแบบชำระหนี้ทั้งรายเดือนและรายปี ดังนั้น จึงทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านสภาพคล่องทางการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 2)

มีองค์กรการเงินชุมชน 1 แห่ง ที่มีแนวโน้มอาจเกิดปัญหาด้านสภาพคล่องทางการเงิน คือ สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีกระแสเงินสดรับน้อยกว่า 1 เท่า เมื่อเทียบกับกระแสเงินสดจ่าย โดยเป็นการใช้จ่ายเงินในด้านสวัสดิการสมาชิกเป็นส่วนใหญ่

และรายจ่ายดังกล่าวมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่เข้าสู่วัยสูงอายุ และเข้าเกณฑ์รับสวัสดิการทั้งเรื่องสวัสดิการเจ็บป่วย ขราภาพ เสียชีวิต

3) ความสามารถในการทำกำไร (ตัวชี้วัดที่ 3)

มีองค์กรการเงินชุมชนเพียง 3 แห่ง คือ กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี และสถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีความสามารถในการทำกำไร โดยมีสัดส่วนกำไรสุทธิต่อเงินลงทุนตั้งแต่ 0.5 เท่าขึ้นไป สะท้อนให้เห็นว่าองค์กรการเงินชุมชนส่วนใหญ่มีเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อระดมเงินทุนจากเงินฝากสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางการเงินหรือบุคคลที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน ให้มีแหล่งเงินทุนปลอดดอกเบี้ยหรือดอกเบี้ยต่ำมากกว่าการดำเนินงานโดยมุ่งหวังกำไร ในกรณีนี้ หากองค์กรการเงินชุมชน เป็นองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณให้เปล่าจากหน่วยงานใดๆ อาจไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องผลกำไรในรูปตัวเงิน เพราะได้รับผลตอบแทนในรูปผลประโยชน์ทางสังคม แต่หากองค์กรการเงินชุมชนใด ไม่มีแหล่งทุนสนับสนุน ยังคงต้องตระหนักถึงเรื่องเสถียรภาพทางการเงินขององค์กรในระยะยาว ซึ่งจำเป็นต้องหาแนวทางเพิ่มขีดความสามารถในการลงทุนต่อไปเพื่อให้มีผลกำไรสำหรับการจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิก และเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

4) สรุปศักยภาพด้านความพอประมาณ

ก. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูง

จากตัวชี้วัดทั้ง 3 ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัดที่ 1-3) สรุปได้ว่า องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูงด้านความพอประมาณ ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ มีการใช้สินทรัพย์ ในสัดส่วนเงินลงทุนต่อเงินรับฝาก น้อยกว่า 0.5 ในขณะเดียวกันด้านสภาพคล่องทางการเงิน มีสัดส่วนกระแสเงินสดรับต่อกระแสเงินสดจ่าย ตั้งแต่ 1 เท่าขึ้นไป และมีความสามารถในการทำกำไรในสัดส่วนกำไรสุทธิต่อเงินลงทุนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มีเพียง 3 แห่ง คือ

- (1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- (2) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

(3) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

ข. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพต่ำ

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความพอประมาณต่ำ มี 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 องค์กรที่มีศักยภาพต่ำแต่ยังมีความสามารถในการใช้สินทรัพย์และสภาพคล่องทางการเงิน มี 8 แห่ง ซึ่งองค์กรการเงินชุมชน ทั้ง 8 แห่ง ประสบปัญหาเดียวกันคือ ด้านความสามารถในการทำกำไร ได้แก่

(1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

(2) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

(3) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

(4) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

(5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

(6) สถาบันการเงินชุมชนไชนธนาการ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

(7) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

(8) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมูติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ลักษณะที่ 2 องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความพอประมาณต่ำที่สุด โดยมีศักยภาพเพียงด้านการใช้สินทรัพย์เท่านั้น คือ สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.2 วิเคราะห์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ

องค์กรการเงินชุมชน	ด้านความพอประมาณ มีปัจจัยเพื่อการพิจารณา คือ ด้านการจัดการด้านการเงินรายปี											
	การใช้สินทรัพย์			สภาพคล่องทางการเงิน			ความสามารถในการทำกำไร					
	เงินลงทุน	เงินรับฝาก	สัดส่วน	เงินสดรับ	เงินสดจ่าย	สัดส่วน	จำนวนบัญชี	กำไรสุทธิ	เงินลงทุน	สัดส่วน	ผ่านเกณฑ์	
1) กลุ่มดีจะบ้านดอนแก้ว จ.เชียงใหม่ ¹	100,000	480,000	0.21	✓	100,000	20,835	4.80	✓	250,020	100,000	2.50	✓
2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน จ.ปราจีนบุรี	1,871,993.59	930,000	0.49	✓	40,000	1,115	35.90	✓	66,900	930,000	0.06	✗
3) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว จ.จันทบุรี	1,400,000	1,100,000	0.44	✓	5,891.13	500	11.78	✓	66,000	1,100,000	0.10	✗
4) กองทุนหมู่บ้านสำโรง จ.อุบลราชธานี	300,000	200,000	0.40	✓	963.33	300	3.21	✓	50,125	200,000	0.30	✗
5) กองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ต.สะพานไม้แก่น จ.สงขลา	2,202,472	1,100,000	0.49	✓	36,180	1,000	36.18	✓	500	1,013,040	0.00	✗
6) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย จ.เชียงใหม่	5,335,402	2,136,424	0.40	✓	444,658.50	6,448.58	68.95	✓	297,007	2,136,424	0.10	✗
7) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านดอนข่วง จ.ปราจีนบุรี ¹	60,707,398	5,000,000	0.08	✓	4,013,272	4,005,015	1.00	✓	4,748,876	5,000,000	0.95	✓
8) สถาบันการเงินชุมชนไชยชนาคาร จ.จันทบุรี	4,104,156.99	218,218	0.14	✓	601,809	7,050	85.40	✓	138,233.46	579,653	0.20	✗
9) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย จ.กาญจนบุรี	30,259,343	14,524,000	0.47	✓	434,640	7,000	62.09	✓	300,000	14,524,000	0.01	✗
10) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิถิ จ.กาญจนบุรี	3,519,595.83	1,443,800	0.41	✓	111,971	8,000	13.99	✓	157,224	1,443,800	0.01	✗
11) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง จ.อุบลราชธานี ¹	17,669,637.82	50,000	0.00	✓	50,000	10,000	5.00	✓	200,000	500,000	4.00	✓
12) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา จ.สงขลา	81,754,898	4,226,670	0.03	✓	352,222.50	1,517,709	0.23	✗	600,000	3,136,424	0.19	✗

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ : ¹ เป็นองค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความพอประมาณ เนื่องจาก มีคะแนนการประเมินด้านความพอประมาณ (คะแนนเต็ม 3 คะแนน จาก 3 ตัวชี้วัด) สูงกว่า คะแนนเฉลี่ยรวม ด้านความพอประมาณ จากองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง (= 2.17 คะแนน)

4.3.2 ความมีเหตุผลขององค์กรการเงินชุมชน

การที่องค์กรการเงินชุมชนจะมีศักยภาพด้านความมีเหตุผลตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับสูงได้นั้น องค์กรต้องมีกระบวนการตัดสินใจทั้งในด้านการบริหารจัดการองค์กร และการบริหารจัดการทางการเงินอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ โดยมีแผนการบริหารจัดการองค์กร แผนการบริหารการเงิน แผนการบริหารจัดการสวัสดิการและแผนการประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งประเมินได้จากกระบวนการทำงานในองค์กร โดย

- 1) ด้านแผนการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีโครงสร้างคณะกรรมการที่ชัดเจน มีระเบียบข้อบังคับกลุ่ม และกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการออกระเบียบข้อบังคับและกำกับดูแลการปฏิบัติตามระเบียบของกรรมการและสมาชิก
- 2) ด้านแผนการบริหารการเงิน ต้องมีแผนรายรับ รายจ่าย และมีการวางแผนก่อนลงทุน
- 3) ด้านแผนบริหารสวัสดิการชุมชน ต้องมีแผนสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ มีการจัดสวัสดิการครอบคลุมอย่างน้อย 4 เรื่อง ประกอบด้วย การเกิด ชราภาพ เจ็บป่วยและเสียชีวิต มีแผนกิจกรรมพัฒนาสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด และมีกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด
- 4) ด้านแผนประเมินผลการดำเนินงาน ต้องมีการกำหนดระยะเวลาติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

จากการศึกษาองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง พบว่า องค์กรการเงินชุมชนทุกแห่งมีความโดดเด่นในด้านแผนการบริหารจัดการองค์กร โดยมีโครงสร้างคณะกรรมการที่ชัดเจน มีระเบียบข้อบังคับกลุ่ม และกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการออกระเบียบข้อบังคับและกำกับดูแลการปฏิบัติตามระเบียบของกรรมการและสมาชิก และมีแผนการบริหารการเงินในเรื่องการจัดทำแผนรายรับรายจ่าย นอกจากนี้ยังมีความโดดเด่นในด้านการดำเนินกิจกรรมพัฒนาสังคมและด้านแผนประเมินผลการดำเนินงาน แต่มีจุดอ่อนเหมือนกันทุกกลุ่มในด้านแผนการลงทุน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1) ด้านแผนการบริหารจัดการองค์กร (ตัวชี้วัดที่ 4-6)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีโครงสร้างคณะกรรมการที่ชัดเจน มีระเบียบข้อบังคับกลุ่ม และกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการออกระเบียบข้อบังคับและกำกับดูแลการปฏิบัติตามระเบียบของกรรมการและสมาชิก

2) ด้านแผนการบริหารการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 7-8)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีแผนรายรับ รายจ่าย แต่ทั้ง 12 แห่ง ไม่มีการวางแผนก่อนลงทุนใดๆ เนื่องจาก ในการลงทุน เป็นลักษณะของการให้สินเชื่อเป็นหลัก มิได้มีการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งจากการสอบถามทำให้ทราบว่า องค์กรการเงินชุมชนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการลงทุนและทางเลือกในการลงทุนทางการเงิน ทำให้กังวลในเรื่องของความเสถียรซึ่งเป็นทัศนคติของคณะกรรมการองค์กร และหากคณะกรรมการองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการลงทุน ก็พร้อมที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มจากการลงทุน

3) ด้านแผนบริหารสวัสดิการชุมชน (ตัวชี้วัดที่ 9-13)

ก. แผนสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ (ตัวชี้วัดที่ 9) และการจัดสวัสดิการครอบคลุมอย่างน้อย 4 เรื่อง (ตัวชี้วัดที่ 10) ประกอบด้วย การเกิด ชราภาพ เจ็บป่วยและเสียชีวิต มีองค์กรการเงินชุมชน 6 แห่ง ที่มีแผนสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพและมีการจัดสวัสดิการครอบคลุม 4 เรื่อง ประกอบด้วย การเกิด ชราภาพ เจ็บป่วยและเสียชีวิต ได้แก่

- (1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- (2) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นองค์กรเดียวที่มีสวัสดิการครอบคลุม 10 เรื่อง ได้แก่ การเกิด ชราภาพ เจ็บป่วย เสียชีวิต การศึกษา การแต่งงาน การประกอบอาชีพ การตั้งครุฑ ผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาส และสวัสดิการผู้นำชุมชน
- (4) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- (6) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ข. แผนกิจกรรมพัฒนาสังคม (ตัวชี้วัดที่ 11)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีการดำเนินกิจกรรมพัฒนาสังคม อาทิเช่น กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับครอบครัว กิจกรรมรณรงค์ด้านสุขภาพ สารเสพติด ประชาธิปไตย กิจกรรมเพื่อผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาสและการสนับสนุนเงินบำรุงโรงเรียน

ค. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม (ตัวชี้วัดที่ 12)

องค์กรการเงินชุมชนที่มีสัดส่วนจำนวนกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด มี 7 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่
- (2) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอโศกร จังหวัดอุบลราชธานี
- (3) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- (4) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงจีเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาการ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (6) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไพรโยก จังหวัดกาญจนบุรี
- (7) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

โดยดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรม อาทิเช่น กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีไทย การสนับสนุนการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรมไทย กิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และกิจกรรมส่งเสริมให้ตระหนักในการเป็นคนดี มีคุณธรรม

ง. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม (ตัวชี้วัดที่ 13)

องค์กรการเงินชุมชนที่มีสัดส่วนกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด มี 9 แห่ง ได้แก่

- (1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

- (2) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- (3) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- (4) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอมะออน จังหวัดเชียงใหม่
- (5) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงจีเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (6) สถาบันการเงินชุมชนไทยธนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (7) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- (8) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (9) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

โดยดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น กิจกรรมทำความสะอาดชุมชน และกิจกรรมด้านการจัดการขยะในชุมชน กิจกรรมรณรงค์ ลด ละ เลิก การเผา กิจกรรมปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ กิจกรรมปลูกพืชสวนครัวปลอดสารพิษ และการใช้พลังงานทดแทน

4) ด้านแผนประเมินผลการดำเนินการ (ตัวชี้วัดที่ 14)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีการกำหนดระยะเวลาติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

5) สรุปศักยภาพด้านความมีเหตุผล

ก. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูง

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีเหตุผลสูง (ตัวชี้วัดที่ 4-14)

มี 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 องค์กรที่มีศักยภาพสูงโดยมีคะแนนจากการประเมินสูงกว่า

คะแนนเฉลี่ยรวมด้านความมีเหตุผล แต่ขาดการวางแผนด้านการลงทุนเพียงมิติเดียว มี 4 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

- (2) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลจี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (4) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

ลักษณะที่ 2 องค์กรที่มีศักยภาพสูงโดยมีคะแนนจากการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความมีเหตุผล แต่ขาดการวางแผนในการลงทุนและมีสัดส่วนของกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมน้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด เพียง 1 แห่ง คือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้ ในส่วนของสัดส่วนกิจกรรม องค์กรการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย มีกิจกรรมทั้งหมด 7 กิจกรรมหลัก แต่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเพียง 1 กิจกรรม สะท้อนให้เห็นสัดส่วนหรือการให้ความสำคัญต่อกิจกรรมสาธารณะประโยชน์อย่างไม่เท่าเทียม

ข. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพต่ำ

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีเหตุผลต่ำ มี 7 แห่ง ซึ่งองค์กรการเงินชุมชน ทั้ง 7 แห่ง ประสบปัญหาเดียวกันคือ ด้านการไม่มีแผนการลงทุน ส่วนเรื่องอื่นๆ เป็นประเด็นที่แตกต่างกันไปในแต่ละองค์กร ได้แก่ เรื่องสวัสดิการที่ไม่ครอบคลุมเรื่องพื้นฐาน 4 เรื่อง คือ เกิด ุชราภาพ เจ็บป่วย เสียชีวิต หรือมีสัดส่วนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อจำนวนกิจกรรมทั้งหมด ทั้งนี้ องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 7 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่
- (2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- (4) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง ตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่
- (6) สถาบันการเงินชุมชนไชยชนาคาร ตำบลบางกะไชย จังหวัดจันทบุรี
- (7) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล

องค์การการเงินชุมชน	แผนการบริหารจัดการองค์กร		แผนบริการการเงิน		ปัจจัยเพื่อการพิจารณาด้านกระบวนการทำงานในองค์กร												แผนประเมินผล	
	ข (4)	ข (5)	ข (6)	ข (7)	ข (8)	ข (9)	ข (10)	ข (11)	ข (12)	ข (13)	ข (14)	ข (15)	ข (16)	ข (17)	ข (18)	ข (19)		ข (20)
1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว จ.เชียงใหม่	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	1 เรื่อง	✓	4	14	28.5%	✓	2	14	14.2%	✗	✓
2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน จ.ปราจีนบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✗	0 เรื่อง	✓	0	5	5	0.0%	✗	2	5	40.0%	✓	✓
3) กองทุนหมู่บ้านทุ่งคินเหนือว จ.จันทบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	1 เรื่อง	✗	1	10	10	10.0%	✗	2	10	20.0%	✓	✓
4) กองทุนหมู่บ้านสำโรง จ.อุบลราชธานี	✓	✓	✓	✓	✗	✗	0 เรื่อง	✓	1	2	2	50.0%	✓	0	2	0.0%	✗	✓
5) กองทุนสัจจะวันละ 1 บาท จ.สระบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	4 เรื่อง	✓	1	5	5	20.0%	✓	1	5	20.0%	✓	✓
6) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย จ.เชียงใหม่	✓	✓	✓	✓	✗	✓	1 เรื่อง	✗	1	7	7	14.3%	✗	2	7	28.5%	✓	✓
7) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านหนองข่วง จ.ปราจีนบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	4 เรื่อง	✓	4	18	18	22.2%	✓	4	18	22.2%	✓	✓
8) สถาบันการเงินชุมชนโชคตนการ จ.จันทบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✗	0 เรื่อง	✗	3	11	11	27.3%	✓	3	11	27.3%	✓	✓
9) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย จ.กาญจนบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	10 เรื่อง	✓	1	7	7	14.3%	✗	5	7	28.5%	✓	✓
10) สถาบันการเงินชุมชนพุทธมิตติ จ.กาญจนบุรี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	4 เรื่อง	✓	3	15	15	20.0%	✓	5	15	33.3%	✓	✓
11) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง จ.อุบลราชธานี	✓	✓	✓	✓	✗	✓	4 เรื่อง	✓	2	9	9	22.2%	✓	2	9	22.2%	✓	✓
12) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา จ.สงขลา	✓	✓	✓	✓	✗	✓	4 เรื่อง	✓	0	12	12	0.0%	✗	0	12	0.0%	✗	✓

ที่มา : จากการศึกษาวิเคราะห์

- หมายเหตุ :
- (4) ตัวชี้วัดที่ 4 มีโครงสร้างคณะกรรมการที่ชัดเจน
 - (5) ตัวชี้วัดที่ 5 มีระเบียบข้อบังคับกลุ่ม
 - (6) ตัวชี้วัดที่ 6 กรรมการสมาชิกมีส่วนร่วมในการออกระเบียบข้อบังคับ/กำกับดูแล
 - (7) ตัวชี้วัดที่ 7 มีแผนรายรับ รายจ่าย
 - (8) ตัวชี้วัดที่ 8 มีการวางแผนก่อนลงทุน
 - (9) ตัวชี้วัดที่ 9 มีแผนสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ
 - (10) ตัวชี้วัดที่ 10 มีการจัดสวัสดิการครอบคลุมอย่างน้อย 4 เรื่อง
 - (11) ตัวชี้วัดที่ 11 มีแผนกิจกรรมพัฒนาสังคม
 - (12) ตัวชี้วัดที่ 12 มีกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม $\geq 20\%$ ของกิจกรรมทั้งหมด
 - (13) ตัวชี้วัดที่ 13 มีกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม $\geq 20\%$ ของกิจกรรมทั้งหมด
 - (14) ตัวชี้วัดที่ 14 มีการกำหนดระยะเวลาติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

¹ เป็นองค์การการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีเหตุผล เนื่องจาก มีคะแนนการประเมินด้านความมีเหตุผล (คะแนนเต็ม 11 คะแนน จาก 11 ตัวชี้วัด) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวม ด้านความมีเหตุผล จากองค์การการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง (= 8.58 คะแนน)

4.3.3 คุณธรรมขององค์กรการเงินชุมชน

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านคุณธรรมในระดับสูงนั้น ต้องเป็นองค์กรที่มีคุณลักษณะสำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขององค์กรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแผนการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับขององค์กร รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งประเมินได้จากกระบวนการทำงานในองค์กร โดย

1) ด้านการจัดการสมาชิก

- ก. ด้านการเข้าร่วมประชุมสมาชิก ต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด
- ข. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบการออม ต้องมีสมาชิกที่ออมเงินกับองค์กรทุกเดือน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด
- ค. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงิน สมาชิกต้องปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงิน และชำระเงินกู้ตามกำหนด
- ง. ด้านการกำกับติดตามการชำระหนี้ กรรมการต้องมีการกำกับติดตามตรวจสอบการชำระหนี้ของสมาชิกทุกเดือน

2) ด้านกระบวนการทำงานในองค์กร ซึ่งต้องมีการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม โดยมีแผนกิจกรรมพัฒนาสังคม

จากการศึกษาองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง พบว่า องค์กรการเงินชุมชนทุกแห่งมีความโดดเด่นในด้านการปฏิบัติตามระเบียบการออม โดยมีสมาชิกที่ออมเงินกับองค์กรทุกเดือน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด โดดเด่นในด้านการปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงินของสมาชิก และด้านการกำกับติดตามการชำระหนี้ของกรรมการรวมถึง มีการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม โดยมีแผนกิจกรรมพัฒนาสังคม แต่องค์กรการเงินชุมชนเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีจุดอ่อนเหมือนกันในด้านการเข้าร่วมประชุมของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน จึงเข้าร่วมประชุมในลักษณะส่งตัวแทนเข้าร่วม ทั้งนี้ พอสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

3) ด้านการจัดการสมาชิก (ตัวชี้วัดที่ 33-36)

ก. ด้านการเข้าร่วมประชุมสมาชิก (ตัวชี้วัดที่ 33)

องค์กรการเงินชุมชน 5 แห่ง มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด ได้แก่

- (1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอนะงะ จังหวัดสงขลา

- (2) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงจีเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- (4) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี

ข. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบการออม (ตัวชี้วัดที่ 34)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีสมาชิกที่ออมเงินกับองค์กรทุกเดือน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด

ค. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงิน (ตัวชี้วัดที่ 35)

สมาชิกขององค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง ปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงินและชำระเงินกู้ตามกำหนด

ง. ด้านการกำกับติดตามการชำระหนี้ (ตัวชี้วัดที่ 36)

กรรมการขององค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีการกำกับติดตามตรวจสอบการชำระหนี้ของสมาชิกทุกเดือน

4) ด้านกระบวนการทำงานในองค์กร (ตัวชี้วัดที่ 37)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีการสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมโดยมีแผนกิจกรรมพัฒนาสังคม

5) สรุปศักยภาพด้านคุณธรรม

ก. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูง

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีคุณธรรมสูง เป็นองค์กรที่มีองค์ประกอบครบทุกเกณฑ์การประเมิน คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรปฏิบัติงานตามระเบียบข้อบังคับและแผนการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับขององค์กร รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม ทั้งนี้ 5 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
- (2) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงจีเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

- (3) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- (4) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

ข. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพต่ำ

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีคุณธรรมต่ำมี 7 แห่ง ซึ่งองค์กรการเงินชุมชน ทั้ง 7 แห่ง ประสบปัญหาเดียวกัน คือ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด ทั้งนี้ ตัวชี้วัดนี้ สะท้อนให้เห็นถึงควมมีวินัยในบทบาทหน้าที่ของตนต่อองค์กรที่สมาชิกไม่เข้าร่วมประชุม ถือว่าเป็นการบกพร่องต่อหน้าที่ สำหรับองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 7 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- (2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- (4) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
- (6) สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาการ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (7) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านคุณธรรม

	การเข้าร่วมประชุมสมาชิก (ตัวชี้วัดที่ 33)				การปฏิบัติตามระเบียบการออม (ตัวชี้วัดที่ 34)				การปฏิบัติตามระเบียบการชำระหนี้ (ตัวชี้วัดที่ 35)				การกำกับติดตาม (ตัวชี้วัดที่ 36)				กระบวนการภายใน (ตัวชี้วัดที่ 37)		
	(%ของสมาชิก)	✓	✗	ไม่ทราบ	(%ของเงินออม)	✓	✗	ไม่ทราบ	(%ของเงินชำระหนี้)	✓	✗	ไม่ทราบ	(%ของเงินติดตาม)	✓	✗	ไม่ทราบ	(%ของเอกสาร)	✓	✗
1) กลุ่มจัดบ้านดอนแก้ว	50.0%	✗			97.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน	66.7%	✗			95.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
3) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว	60.0%	✗			97.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
4) กองทุนหมู่บ้านสำโรง	70.0%	✗			95.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
5) กลุ่มกองทุนสังฆะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น	80.0%	✓			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
6) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย	70.0%	✗			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
7) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านดอนข่วง	100.0%	✓			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
8) สถาบันการเงินชุมชนไชยสถานการ	70.0%	✗			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
9) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย	80.0%	✓			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
10) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ	100.0%	✓			97.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
11) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง	100.0%	✓			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	
12) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา	70.0%	✗			100.0%	✓			ปฏิบัติตาม	✓			มี	✓			(ไม่มีเอกสาร)	✓	

ที่มา : จากการวิเคราะห์

หมายเหตุ ¹ เป็นองค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านคุณธรรม เนื่องจาก มีคะแนนการประเมินด้านคุณธรรม (คะแนนเต็ม 5 คะแนน จาก 5 ตัวชี้วัด) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านคุณธรรม จากองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง (= 4.42 คะแนน)

4.3.4 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวขององค์กรการเงินชุมชน

การที่องค์กรการเงินชุมชนจะมีศักยภาพด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวในระดับสูง องค์กรจะต้องมีการเตรียมความพร้อมต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หรือสามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งพิจารณาได้จากปัจจัยด้านกระบวนการทำงานในองค์กรการจัดการด้านการเงิน และการจัดการสมาชิก โดย

1) การจัดการด้านการเงิน (ตัวชี้วัดที่ 15-17)

- ก. ด้านการใช้สินทรัพย์ ต้องมีสัดส่วนเงินลงทุนต่อเงินรับฝาก น้อยกว่า 0.5
- ข. ด้านสภาพคล่องทางการเงิน ต้องมีสัดส่วนกระแสเงินสดรับต่อกระแสเงินสดจ่าย ตั้งแต่ 1 เท่าขึ้นไป
- ค. ด้านความสามารถในการทำกำไร ต้องมีสัดส่วนกำไรสุทธิต่อเงินลงทุนตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2) ด้านกระบวนการทำงานในองค์กร (ตัวชี้วัดที่ 18-28)

- ก. ด้านแผนการบริหารจัดการองค์กร ต้องมีโครงสร้างคณะกรรมการที่ชัดเจน มีระเบียบข้อบังคับกลุ่ม และกรรมการและสมาชิกมีส่วนร่วมในการออกระเบียบข้อบังคับและกำกับดูแลการปฏิบัติตามระเบียบของกรรมการและสมาชิก
- ข. ด้านแผนการบริหารการเงิน ต้องมีแผนรายรับ รายจ่าย และมีการวางแผนก่อนลงทุน
- ค. ด้านแผนบริหารสวัสดิการชุมชน ต้องมีแผนสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ มีการจัดสวัสดิการครอบคลุมอย่างน้อย 4 เรื่อง ประกอบด้วย การเกิด ชราภาพ เจ็บป่วยและเสียชีวิต มีแผนกิจกรรมพัฒนาสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด และมีกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของกิจกรรมทั้งหมด
- ง. ด้านแผนประเมินผลการดำเนินงาน ต้องมีการกำหนดระยะเวลาติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน

3) ด้านการจัดการสมาชิก (ตัวชี้วัดที่ 29-32)

- ก. ด้านการเข้าร่วมประชุมสมาชิก ต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด
- ข. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบการออม ต้องมีสมาชิกที่ออมเงินกับองค์กรทุกเดือน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด

- ค. ด้านการปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงิน ต้องสมาชิกปฏิบัติตามระเบียบการกู้เงิน และชำระเงินกู้ตามกำหนด
- ง. ด้านการกำกับติดตามการชำระหนี้ ต้องกรรมการมีการกำกับติดตามตรวจสอบการชำระหนี้ของสมาชิกทุกเดือน

4) สรุปศักยภาพด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นตัวชี้วัดเดียวกับการวิเคราะห์ศักยภาพในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผลและด้านคุณธรรม ดังนั้น จึงขอไม่กล่าวรายงานผลการศึกษาซ้ำ และจากการศึกษา ศักยภาพด้านการมีภูมิคุ้มกันขององค์กรการเงินชุมชน (ตัวชี้วัดที่ 15-32 รวม 18 ตัวชี้วัด) โดยภาพรวม

ก. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูง

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีภูมิคุ้มกันสูง เป็นองค์กรที่มีองค์ประกอบครบทุกเกณฑ์การประเมิน คือ มีการเตรียมความพร้อมต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น หรือสามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวได้อย่างทันท่วงที ซึ่งพิจารณาได้จากปัจจัยด้านกระบวนการทำงานในองค์กรการจัดการด้านการเงิน และการจัดการสมาชิก ซึ่งจากการประเมินพบว่า มีองค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูง 5 แห่ง จำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 องค์กรที่มีศักยภาพสูงโดยมีคะแนนจากการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความมีภูมิคุ้มกัน แต่ขาดการวางแผนด้านการลงทุนเพียงมิติเดียว มี 2 แห่ง ได้แก่

- (1) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลจี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (2) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

ลักษณะที่ 2 องค์กรที่มีศักยภาพสูงโดยมีคะแนนจากการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความมีภูมิคุ้มกัน แต่ขาดการวางแผนในการลงทุนกับความสามารถในการทำกำไร มี 2 แห่ง คือ

- (1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
- (2) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ลักษณะที่ 3 องค์กรที่มีศักยภาพสูงโดยมีคะแนนจากการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความมีภูมิคุ้มกัน แต่ขาดการวางแผนในการลงทุน ความสามารถในการทำกำไร และมีสัดส่วนของการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ข. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพต่ำ

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความมีคุณธรรมต่ำมี 7 แห่ง ซึ่งองค์กรการเงินชุมชน ทั้ง 7 แห่ง ประสบปัญหาเดียวกัน คือ มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของสมาชิกทั้งหมด ทั้งนี้ ตัวชี้วัดนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความมีวินัยในบทบาทหน้าที่ของตนต่อองค์กรที่สมาชิกไม่เข้าร่วมประชุม ถือว่าเป็นการบกพร่องต่อหน้าที่ สำหรับองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 7 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
- (2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- (3) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- (4) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่
- (6) สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาкар ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (7) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านมีภูมิคุ้มกัน

องค์กรการเงินชุมชน	ด้านมีภูมิคุ้มกัน					
	ด้านการเงิน ¹	การทำกำไร (ตัวชี้วัดที่ 17)	บริหารจัดการ (ตัวชี้วัด 18-20)	การเงิน (ตัวชี้วัด 21-22)	สวัสดิการ ชุมชน (ตัวชี้วัด 23-27)	ประเมินผล ดำเนินการ (ตัวชี้วัด 28)
	การใช้สินทรัพย์ (ตัวชี้วัดที่ 15)	การทำให้ไร (ตัวชี้วัดที่ 17)	3 องค์ประกอบ	2 องค์ประกอบ	5 องค์ประกอบ	1 องค์ประกอบ
	(เงินลงทุนต่อเงินรับ ฝาก < 0.5 เท่า)	(กำไรสุทธิต่อเงิน ลงทุน ≥ 0.5 เท่า)				
กลุ่มสถาบันดอนแก้ว	0.21 (✓)	2.50 (✓)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 3 ด้าน	ครบ (✓)
กองทุนหมู่บ้านหนองบอน	0.49 (✓)	0.06 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 2 ด้าน	ครบ (✓)
กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว	0.44 (✓)	0.10 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 3 ด้าน	ครบ (✓)
กองทุนหมู่บ้านสำโรง	0.40 (✓)	0.30 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 2 ด้าน	ครบ (✓)
กลุ่มกองทุนสังฆะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น	0.49 (✓)	0.00 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 5 ด้าน (✓)	ครบ (✓)
สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย	0.40 (✓)	0.10 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 3 ด้าน	ครบ (✓)
สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านหนองข่วง	0.08 (✓)	1.00 (✓)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 5 ด้าน (✓)	ครบ (✓)
สถาบันการเงินชุมชนไชยชนาคาร	0.14 (✓)	0.20 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 3 ด้าน	ครบ (✓)
สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย	0.47 (✓)	0.01 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 4 ด้าน	ครบ (✓)
สถาบันการเงินชุมชนพุทธรักษา	0.41 (✓)	0.01 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 5 ด้าน (✓)	ครบ (✓)
สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง	0.00 (✓)	4.00 (✓)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 5 ด้าน (✓)	ครบ (✓)
สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา	0.03 (✓)	0.19 (✗)	ครบ (✓)	มี 1 ด้าน	มี 3 ด้าน	ครบ (✓)

หมายเหตุ: ¹ อ่านเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านความพร้อม

² อ่านเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านความมีเหตุผล

³ อ่านเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านคุณธรรม

✓ หมายถึง ผ่านเกณฑ์

✗ หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านภูมิคุ้มกัน (ต่อ)

องค์กรการเงินชุมชน	ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ³			ติดตามชำระหนี้ (ชี้วัด 32) (กำกับติดตาม)
	ร่วมประชุมสมาชิก (ชี้วัด 29) (มีสมาชิกเข้าร่วม ≥80%)	ปฏิบัติตามระเบียบออม (ชี้วัด 30) (มีสมาชิกออมทุกเดือน ≥80%)	ปฏิบัติตามระเบียบเงิน (ชี้วัด 31) (ปฏิบัติตามระเบียบ)	
กลุ่มสังฆะบ้านดอนแก้ว	50.0% (✘)	97.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
กองทุนหมู่บ้านหนองบอน	66.7% (✘)	95.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว	60.0% (✘)	97.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
กองทุนหมู่บ้านสำโรง	70.0% (✘)	95.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
กลุ่มกองทุนสังฆะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น	80.0% (✓)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย	70.0% (✘)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านหนองข้าง	100.0% (✓)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สถาบันการเงินชุมชนไร่ขจรนาสาร	70.0% (✘)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย	80.0% (✓)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิถีสู่	100.0% (✓)	97.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สถาบันการเงินชุมชนบ้านนากลาง	100.0% (✓)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)
สมาคมสวัสดิการการประชาชนสงขลา	70.0% (✘)	100.0% (✓)	ปฏิบัติตาม (✓)	มี (✓)

หมายเหตุ: ¹ อ่านเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านความพอประมาณ

✓ หมายถึง ผ่านเกณฑ์

² อ่านเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านความมีเหตุผล

✘ หมายถึง ไม่ผ่านเกณฑ์

³ อ่านเพิ่มเติมจากการวิเคราะห์ศักยภาพด้านคุณธรรม

4.3.5 ความรู้ขององค์กรการเงินชุมชน

การที่องค์กรการเงินชุมชนจะมีศักยภาพด้านความรู้ในระดับสูงได้นั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการองค์กรการเงินชุมชนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ เข้าใจและมีการปฏิบัติตามแผนการบริหารจัดการองค์กรด้วยความรอบคอบทุกขั้นตอน มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์เฉพาะหน้า ในขณะเดียวกัน องค์กรควรมีระบบอำนวยการความสะดวกในการทำงานอย่างเหมาะสม มีกิจกรรมพัฒนาความรู้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการองค์กรและสมาชิก ซึ่งพิจารณาองค์ประกอบดังกล่าวนี้ได้จาก

- 1) ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของกรรมการ ต้องมีกิจกรรมพัฒนาความรู้แก่กรรมการคิดเป็นร้อยละ 20 ขึ้นไปต่อกิจกรรมทั้งหมด
- 2) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์ กรรมการต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์
- 3) ด้านการพัฒนาระบบอำนวยการความสะดวกในการทำงาน มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำฐานข้อมูลทางการเงินเพื่อความสะดวกในการทำงาน

จากการศึกษาองค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง พบว่า องค์กรการเงินชุมชนทุกแห่งมีความโดดเด่นในด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์ ทั้งนี้พอสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถของกรรมการ (ตัวชี้วัดที่ 38)

องค์กรการเงินชุมชนที่มีกิจกรรมพัฒนาความรู้แก่กรรมการคิดเป็นร้อยละ 20 ขึ้นไปต่อกิจกรรมทั้งหมด มี 10 แห่ง ได้แก่

- (1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- (2) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี
- (3) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- (4) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

- (5) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (6) สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (7) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- (8) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (9) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำเย็น จังหวัดอุบลราชธานี
- (10) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

2) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์ (ตัวชี้วัดที่ 39)

องค์กรการเงินชุมชนทั้ง 12 แห่ง มีบุคลากรที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์ได้

3) ด้านการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการทำงาน (ตัวชี้วัดที่ 40)

องค์กรการเงินชุมชน 8 แห่ง จาก 12 แห่ง มีการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำฐานข้อมูลทางการเงินเพื่อความสะดวกในการทำงาน ได้แก่

- (1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- (2) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่
- (3) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (4) สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาคาร ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

- (6) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (7) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- (8) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

4) สรุปศักยภาพด้านความรู้

ก. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพสูง

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความรู้สูง เป็นองค์กรที่มีองค์ประกอบครบทุกเกณฑ์การประเมิน (3 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 38-40) คือ มีกิจกรรมพัฒนาความรู้แก่กรรมการคิดเป็นร้อยละ 20 ขึ้นไปต่อกิจกรรมทั้งหมด มีบุคลากรที่มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหารจัดการตามสถานการณ์ได้ และมีการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำฐานข้อมูลทางการเงินเพื่อความสะดวกในการทำงาน ซึ่งมีองค์กรการเงินชุมชนที่ผ่านเกณฑ์ครบทุกเกณฑ์การประเมิน 8 แห่ง ได้แก่

- (1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- (2) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอเมืออน จังหวัดเชียงใหม่
- (3) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- (4) สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาการ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- (5) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- (6) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- (8) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- (9) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ข. องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพต่ำ

องค์กรการเงินชุมชนที่มีศักยภาพด้านความรู้ต่ำมี 4 แห่ง ซึ่งจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 องค์กรที่มีศักยภาพต่ำโดยมีคะแนนจากการประเมินต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความรู้ ซึ่งขาดการวางแผนด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำฐานข้อมูลทางการเงินเพื่อความสะดวกในการทำงานเพียงมีคนเดียว มี 2 แห่ง ได้แก่

- (1) กองทุนหมู่บ้านบ้านทุ่งดินเหนียว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัด จันทบุรี
- (2) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ลักษณะที่ 2 องค์กรที่มีศักยภาพสูงโดยมีคะแนนจากการประเมินสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมด้านความรู้ ซึ่งขาดการวางแผนด้านการใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดทำฐานข้อมูลทางการเงินเพื่อความสะดวกในการทำงานและมีกิจกรรมพัฒนาความรู้แก่กรรมการน้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อกิจกรรมทั้งหมด มี 2 แห่ง ได้แก่

- (1) กลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัด เชียงใหม่
- (2) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัด อุบลราชธานี

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้

องค์กรการเงินชุมชน	การพัฒนาความรู้ความสามารถของกรรมการ (ตัวชี้วัดที่ 38)				ด้านความรู้ มีปัจจัยเพื่อการพิจารณา คือ ด้านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนากรรมการ				การพัฒนากระบวนการบริหาร (ตัวชี้วัดที่ 39)				การพัฒนากระบวนการดำเนินงานตามระบอบอำนาจความเสถภาคใน (ตัวชี้วัดที่ 40)			
	พัฒนาความรู้ (กิจกรรม)	กิจกรรม	ทั้งหมด	พัฒนาความรู้ $\geq 20\%$	ผ่านเกณฑ์	มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนการบริหาร	จัดการตามสถานการณ์	ในกรณี	สามารถ	สามารถ	สามารถ	สามารถ	สามารถ	สามารถ	สามารถ	สามารถ
1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว	2	14	14.2%	x	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	x
2) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน	2	5	40.0%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
3) กองทุนหมู่บ้านทุ่งคินเหนือ	2	10	20.0%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	x
4) กองทุนหมู่บ้านบ้านสำโรง	0	2	0.0%	x	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	x
5) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น	1	5	20.0%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	x
6) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย	2	7	28.5%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
7) สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านจองช้าง	4	18	22.2%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
8) สถาบันการเงินชุมชนไชยรัตนาร	3	11	27.3%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
9) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย	4	7	28.5%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
10) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ	3	15	20.0%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
11) สถาบันการเงินชุมชนบ้านนุดกลาง	3	9	33.4%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓
12) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา	4	12	33.3%	✓	ผ่านเกณฑ์	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	มี	✓

ที่มา : จากการวิเคราะห์

4.4 สรุปศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์การดำเนินการขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์การดำเนินการขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ โดยหากองค์กรการเงินชุมชนใดมีการดำเนินการตามตัวชี้วัด คือ มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำเนินการ และมีกระบวนการส่งเสริมความรู้และคุณธรรมแก่พนักงานและสังคมส่วนรวม จะได้คะแนน 1 คะแนน ในตัวชี้วัดนั้น แต่หากองค์กรการเงินชุมชนใดไม่มีการดำเนินการหรือดำเนินการไม่สอดคล้องตามตัวชี้วัดจะได้คะแนน 0 คะแนน กำหนดเกณฑ์ศักยภาพองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็น 2 ระดับ คือ มีศักยภาพสูงและมีศักยภาพต่ำ โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยรวมเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการจำแนกศักยภาพ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.2-4.6 สามารถสรุประดับศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนแต่ละแห่งได้ดังแสดงในตารางที่ 4.7

1) ด้านความพอประมาณ

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับการประเมินในระดับมีศักยภาพสูง โดยเรียงตามลำดับคะแนนมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้

- กลุ่มสัจจะบ้านคอนแก้ว หมู่ 2 ตำบลคอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลดงจีเหล็ก จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

2) ด้านความมีเหตุผล

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับการประเมินในระดับมีศักยภาพสูง ได้แก่

- กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

3) ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับการประเมินในระดับมีศักยภาพสูง ได้แก่

- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลดงจีเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

- กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

4) ด้านคุณธรรม

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับการประเมินในระดับมีศักยภาพสูง ได้แก่

- กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

5) ด้านความรู้

องค์กรการเงินชุมชนที่ได้รับการประเมินในระดับมีศักยภาพสูง ได้แก่

- กองทุนหมู่บ้านหนองบอน ตำบลบางขาม อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
- สถาบันการเงินออมทรัพย์บ้านขอนแก่น ตำบลคงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนไชยธนาการ ตำบลบางกะไชย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ ตำบลท่าเสา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
- สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง ตำบลบุเปือย อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การ	พอประมาณ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกัน	คุณธรรม	ความรู้
ประสิทธิภาพ	คะแนนเฉลี่ย 2.17 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 8.58 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 14.17 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 4.42 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 2.50 คะแนน
ระดับสูง	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มสัจจะบ้านดอนแก้ว 2) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 3) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น 2) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 3) สถาบันการเงินชุมชนพุทธ วิมุตติ 4) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง 5) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 2) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง 3) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น 4) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 5) สถาบันการเงินชุมชนพุทธ วิมุตติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มกองทุนสัจจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น 2) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 3) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 4) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย 5) สถาบันการเงินชุมชนพุทธ วิมุตติ 6) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน 2) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย 3) สถาบันการเงินออมทรัพย์ บ้านขอนแก่น 4) สถาบันการเงินชุมชนไทยธนาคาร 5) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย 6) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ 7) สถาบันการเงินชุมชนบ้านบุกลาง 8) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชน (ต่อ)

การ	มีเหตุผล	มีภูมิคุ้มกัน	คุณธรรม	ความรู้
ประเมิน	พอประมาณ	มีภูมิคุ้มกัน	คุณธรรม	ความรู้
ศักยภาพ	คะแนนเฉลี่ย 2.17 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 8.58 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 4.42 คะแนน	คะแนนเฉลี่ย 2.50 คะแนน
ระดับต่ำ	<ol style="list-style-type: none"> 1) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน 2) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว 3) กองทุนหมู่บ้านลำโรง 4) กลุ่มกองทุนตั้งจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น 5) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย 6) สถาบันการเงินชุมชนไชย 7) สถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย 8) สถาบันการเงินชุมชนพุทธวิมุตติ 9) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มตั้งจะบ้านดอนแก้ว 2) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว 3) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย 4) สถาบันการเงินชุมชนไชย 5) ธนาคาร 6) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา 7) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน 8) กองทุนหมู่บ้านลำโรง 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มตั้งจะบ้านดอนแก้ว 2) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว 3) สถาบันการเงินชุมชนบ้านห้วยทราย 4) สถาบันการเงินชุมชนไชย 5) ธนาคาร 6) สมาคมสวัสดิการภาคประชาชนสงขลา 7) กองทุนหมู่บ้านหนองบอน 8) กองทุนหมู่บ้านลำโรง 	<ol style="list-style-type: none"> 1) กองทุนหมู่บ้านทุ่งดินเหนียว 2) กลุ่มกองทุนตั้งจะวันละ 1 บาท ตำบลสะพานไม้แก่น 3) กลุ่มตั้งจะบ้านดอนแก้ว 4) กองทุนหมู่บ้านลำโรง